

v.l.n.r. Joke Bakker, Bep Sol, Lena Bakker en Annie Sol

“Een vreeselijk ongeluk” Castricum aan Zee, 30 juli 1939

Annette Beentjes & Corrie Loogman
Castricum, 2020-2021

© Annette Beentjes en Corrie Loogman. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopieën, opnamen of enig andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

Foto omslag: familiearchief Loogman-Sol

IN MEMORIAM

Elisabeth Maria Agnes (Bep) Sol

12-08-1922 30-07-1939

Anna Maria Elisabeth (Annie) Sol

27-10-1923 30-07-1939

Helena Maria (Lena) Bakker

21-07-1921 30-07-1939

Jouke Jofina (Joke) Bakker

12-04-1923 30-07-1939

Een krantenartikel uit 1939 over een “Tragisch ongeluk aan het strand te Castricum aan Zee, vier meisjes in zee verdronken”, een foto van twee meisjes in veel huiskamers en het graf op de rooms-katholieke begraafplaats St. Pancratius op Sloten van Bep en Annie Sol en Lena en Joke Bakker. We begonnen in mei 2020 met een zoektocht naar “overgebleven sporen uit het verleden” bij familieleden en in archieven en we doken in de geschiedenis van de families Sol en Bakker. In gesprek met velen trachtten we zo dicht mogelijk bij het ongeluk van 30 juli 1939 te komen. Hoe kon het gebeuren dat deze vier meisjes verdronken in zee bij Castricum en hoe gingen de twee gezinnen hiermee om. Wij nemen u in dit verhaal mee op onze zoektocht naar Lena en Joke Bakker en Bep en Annie Sol.

Annette Beentjes en Corrie Loogman

INLEIDING

Zondag 30 juli 1939. Het is de hele week al prachtig weer. Vier vriendinnen uit Sloten besluiten een dagje naar het strand te gaan in Castricum aan Zee. Ze hebben de hele week hard gewerkt en wel een verzetje verdiend. Ze gaan op tijd van huis, want het is een hele tocht, bijna 32 km op de fiets. Op het strand huren ze een tentje om zich om te kleden. Ze zijn niet de enigen. Op het strand zijn al duizenden badgasten, die ook van deze mooie dag willen profiteren. De vriendinnen hebben een bal meegenomen en genieten in het water van deze heerlijke dag. Niemand begrijpt hoe het kan gebeuren dat onder het oog van een badman en duizenden badgasten de vier meisjes 's middags in zee verdrinken.

Bep en Annie Sol zijn de jongste meisjes in het grote tuindersgezin van Nelis Sol en Marie Ruhé, dat vijftien kinderen telt. Achter het huis aan de Osdorperweg 240 op Sloten, onder de rook van Amsterdam, heeft Nelis zijn eigen bedrijf. Hij is warmoezier, een ouderwets woord voor groenteteler. Hij heeft een grote tuin met glasbakken voor het beschermen en opkweken van gewassen en rails en lorries om groenten te transporteren. Marie zorgt voor de kinderen en het huishouden. Een eigen bedrijf en vijftien kinderen, het is een en al bedrijvigheid. Iedereen steekt de handen uit de mouwen en helpt waar nodig. De jongens komen na de lagere school in het tuindersbedrijf en leren zo het vak. De meisjes helpen in het huishouden, worden dienstmeisje of winkelbediende. In 1939 is Bep zestien jaar en werkt ze in de groentewinkel van haar zwager Toon Tabak in de Zeilstraat in Amsterdam. Annie van vijftien helpt moeder in de huishouding.

Lena en Joke Bakker groeien ook op in Sloten. Zij zijn dochters van Klaas Bakker en Bertha Scheunhage. Het gezin woont met zeven kinderen op Sloterweg 400, het laatste huis van een rijtje arbeiderswoningen in het wijkje Veelust. Vader Bakker is los werkmans, na de lagere school ging hij direct aan het werk. Landarbeider, stratenmaker of op de heimachine, hij pakte alles aan. Hij bouwde naast het huis eigenhandig een grote schuur en was elektrotechnisch goed onderlegd. Lena is achttien en Joke is zestien jaar oud. Ze werken beiden als dienstbode in de huishouding bij andere families.

Maria Congregatie

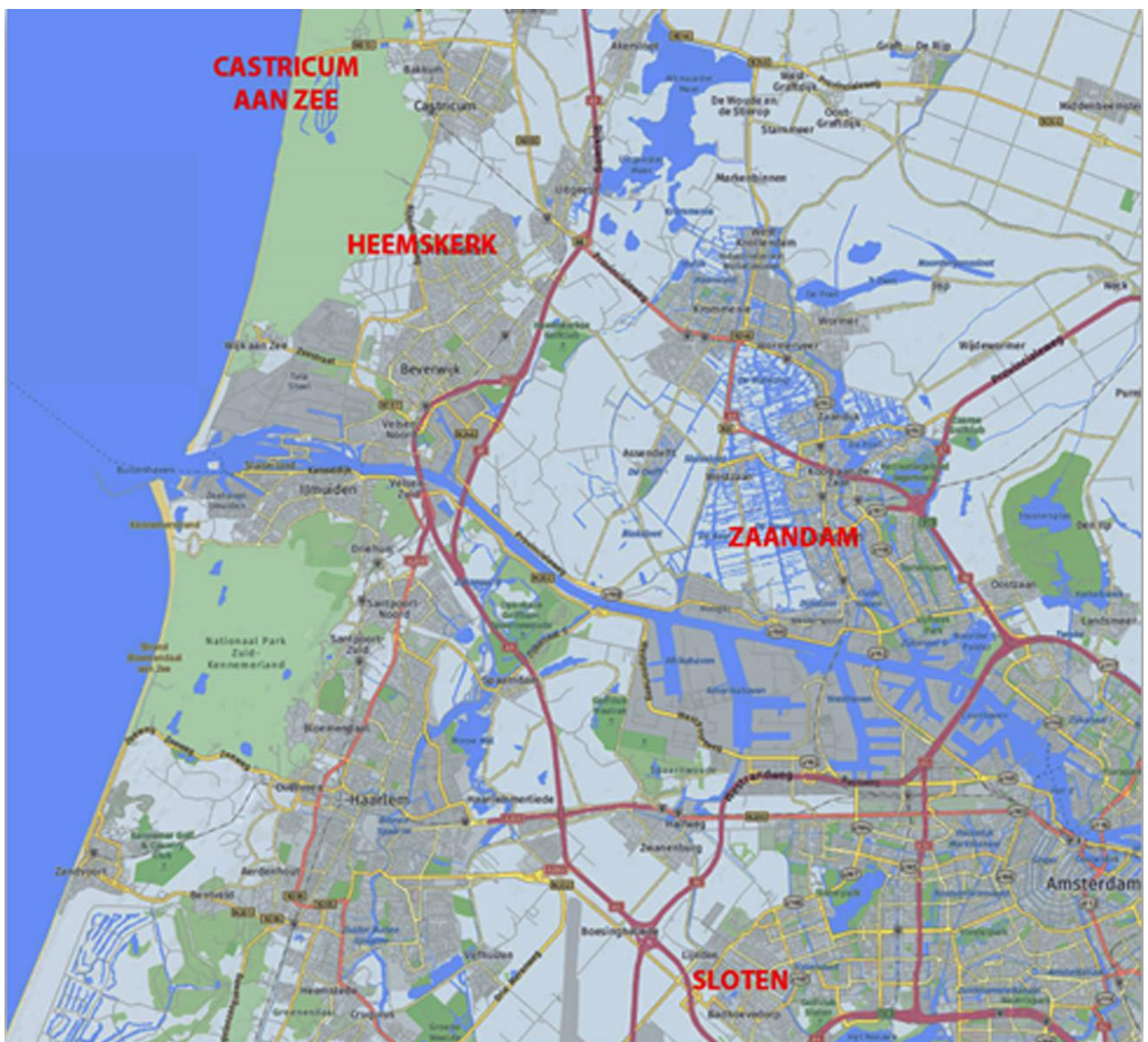
De vier meisjes zijn dikke vriendinnen. Ze kennen elkaar al sinds de lagere school in Sloten. Tegenwoordig zien ze elkaar elke week, als trouwe leden van de Maria Congregatie. De congregatie, onder bescherming van de Heilige Moeder Anna, is bedoeld voor ongehuwde meisjes. Er is ook een broederschap van de Heilige Jozef voor ongehuwde jongens: de Jozefgezellen. De meisjes en jongens komen een avond per week onder leiding van een geestelijke bij elkaar. Op deze avonden wordt gezongen en gebeden en over de katholieke levensbeschouwing gepraat: wat betekent het leven eigenlijk, wat is de waarde ervan is en hoe moet het geleefd worden.

Zus Mien Sol, in haar jonge jaren ook lid van de congregatie, verwoordt het in het boek "Polderkinderen" van Paula Zuidhof als volgt: *"Iedere dinsdagavond was er een soort godsdienstles, je zong een paar liedjes, er werd gebeden en de pastoor vertelde wat. De jongens gingen om dezelfde tijd naar de Jozefgezellen. Gezellig werd het natuurlijk pas als de lessen afgelopen waren. Dan ontmoetten de jongens en meisjes elkaar en werd er heen en weer gelopen tussen de kerk en de brug over de ringvaart."* Ook werden er regelmatig uitstapjes gemaakt.

Een dagje naar het strand

Op zondag 30 juli 1939 besluiten de zusjes Lena en Joke Bakker, samen met de zusjes Bep en Annie Sol, een dagje naar het strand te gaan. Zus Mien Sol vertelt in "Polderkinderen": *"Op zondag gaan mijn zusjes An en Bep met twee vriendinnen, ook zusjes, op de fiets een dagje naar het strand in Castricum, ook wel Bakkum aan Zee genoemd. Moeder twijfelt aan het plan, het is een hele onderneming en het zijn haar jongste dochters. Zo'n tocht, dat doe je niet zomaar. Het is zondag, moeder ziet hoe graag de meisjes willen gaan en hun vriendinnen mogen ook. Het is prachtig weer. Ze waarschuwt eerst voor van alles en nog wat en strijkt ten slotte met de hand over haar hart. Vooruit dan maar!*

Maar: op tijd thuiskomen hoor en niets tegen vader zeggen. Hij kan het maar beter niet weten. Moeder kent het risico. Haar dochters kunnen niet zwemmen. Hun vriendinnen ook niet. Zelf vinden ze dat geen bezwaar. Moeder waarschuwt nog maar een keer. Enthousiast pakken Bep en An hun badpak, handdoek en strandpullen. De meisjes Bakker wonen iets verderop op Sloterweg 400. Vrolijk kletsend fietsen ze weg, naar het strand in Castricum."

Landkaart met Sloten en Castricum

Een lange fietstocht

Het is een lange fietstocht, zo'n 2½ uur fietsen. Met windkracht 5 vanuit het zuidwesten, dus de wind schuin in de rug, schiet het lekker op. Waarschijnlijk hebben de meisjes fietsen gehuurd bij Van Doorn, een buurman van de zusjes Bakker, die in fietsen handelt. De meest voor de hand liggende weg is Route no. 9 van Amsterdam via de Zaanstreek naar Castricum, zoals vermeld in de Bonds-Atlas van de ANWB.

Route No. 9.

Blad 11 v/d Bonds-Atlas.

41.3 K.M.

Amsterdam — Castricum — Egmond aan Zee.

Afstand v. plaats t. plaats	ROUTE	Afstand naar elke plaats		Soort v. d. weg
		Heen	Terug	
—	Amsterdam	—	41.3	—
8.7	Zaandam	8.7	32.6	G. S.
2.6	Koog a/d Zaan	11.3	30.—	S.
4.—	Westzaan	15.3	26.—	S. G.
8.6	Assumerhek	23.9	17.4	G.
1.7	Heemskerk	25.6	15.7	S. G.
5.1	Castricum	30.7	10.6	G. S.
5.9	Egmond binnen	36.6	4.7	S.
2.9	Egmond a/d Hoef	39.5	1.8	„
1.8	Egmond aan Zee	41.3	—	„

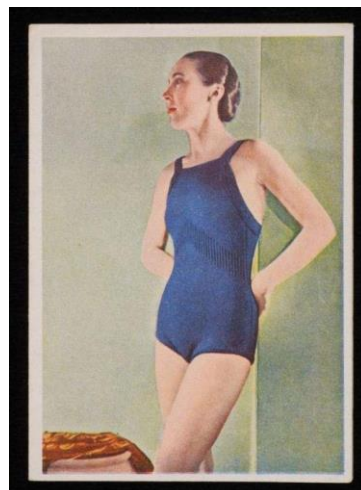
Men verlaat Amsterdam aan de HAARLEMMERPOORT, de brug over, dan rechtsaf 1 onder den spoorweg door, dan links 1 door de Spaarndammerstraat. Op den Spaarndammerdijk den eersten zijweg rechts den IJpolder in 1, dan rechtuit over de rails en aan de tweede splitsing daarna links; circa 500 M. vóór de spoorbrug rechtsaf 1 naar het Noordzeekanaal. Per overzetveer over het kanaal (kosteloos). Vanaf het veer den grintweg, die iets verder in straatweg overgaat, volgen tot aan den spoorweg-overgang, daar rechts 1 en verder rechtuit tot Zaandam (Czaar Peterhuisje). Van Zaandam langs de Zaan tot Koog. Voorbij K., vóór 1Zaandijk, aan het postkantoor linksaf 1, langs het station, over den spoorweg en dan rechtuit naar Westzaan. Aldaar rechtsaf 1, over de Klapbrug weer rechts en dan steeds den grintweg volgen tot het Assumerhek. (Men passeert 2 tollën.) Hier links 1, langs 't kasteel Assumburg (oud onbewoond slot, waarvan vooral de achtergevel interessant is, — te bezichtigen); dan den eersten zijweg rechts 1 door Heemskerk en even voorbij het kasteel „Marquette“ op den grooten weg rechtsaf 1 naar Castricum. Te Castricum links 1, over den spoorweg en rechtuit tot Egmond a. d. Hoef, waar men linksaf 1 den straatweg naar de badplaats EGMOND AAN ZEE inslaat.

Uit: "61 tochtjes per rijwiel of motorrijwiel van Amsterdam uit", uitgave A.N.W.B., 1921. Archief John Koenen

Een andere mogelijke route is via de Osdorperweg tot Halfweg (Groote Braak), dan door naar Spaarndam, het Spaarne over, richting Santpoort, met het stoompontveer tussen Velsen en Wijkeroog over het Noordzeekanaal en verder via Heemskerk naar Castricum aan Zee.

Badpak

Herman Tabak hoorde van zijn moeder Lena, de oudste zus van An en Bep, dat de meisjes heel preuts waren en liever niet door bekenden in badpak gezien wilden worden. Gingen ze daarom naar Castricum in plaats van het veel dichterbij gelegen strand van Zandvoort of Wijk aan Zee?

Het zelf breien van badpakken was populair. Reclamekaart van zeepfabrikant Lux (1930-1940), met gratis breipatroon. Museum Rotterdam, inv. 88139-2

Een prachtige dag

Veel mensen hebben hetzelfde idee; een dagje naar Castricum aan Zee. De grote overdekte fietsenstalling, met plaats voor 1500 rijwielen, was al behoorlijk vol. Op het strand bevinden zich al duizenden badgasten. De meisjes lopen een flink stuk noordwaarts waar het rustiger is en waar ze een tentje huren. Daarin kunnen ze zich omkleeden en hun spullen achterlaten.

Groeten uit Bakkum aan Zee

Prentbriefkaart, strandtentjes Bakkum aan Zee, jaren dertig

Ze hebben een bal meegenomen en al snel gaan ze het water in en ze spelen in de golven. Ze kunnen niet zwemmen, dus gaan niet te ver in zee. Ze komen daarna een flink stuk noordelijker uit het water. De zee “trekt” heel erg, zullen ze later tegen hun “buren” zeggen. Voor mensen die vaker naar het strand gaan, is dit een bekend gegeven.

“Een vreeselijk ongeluk”

’s Middags gaan ze nog een keer in zee. Al spelende komen ze op de tweede zandbank terecht, zo’n 80 meter uit de kust, waar ze zich amuseren met de bal. Omstanders proberen de meisjes te waarschuwen dat ze te ver in zee zijn. Ze horen het niet, misschien door de wind. De vloed komt snel op. Het is die nacht volle maan, dan is er sprake van springtij of springvloed en komt het water hoger dan gemiddeld.

De meisjes worden erdoor verrast en als ze proberen hand in hand terug te lopen naar de eerste zandbank merken ze dat ze geen vaste grond onder de voeten hebben. Ze gaan kopje onder, raken elkaar kwijt en voordat iemand iets kan doen, verdrinken de meisjes.

Het wordt wel opgemerkt, want toevallig aanwezige leden van de Amsterdamse Reddingsbrigade komen direct in actie. Binnen tien minuten wordt het eerste meisje uit het water gehaald, binnen een half uur de andere drie. De EHBO-post op het strand wordt gewaarschuwd en ook burgemeester Sloet was snel ter plaatse en nam de leiding bij de hulpverlening. Twee dienstdoende marechaussees assisteren de strand- en rijkspolitie en houden de aanwezige badgasten op afstand.

Duizenden mensen zijn daarna getuige van een drama. Al het mogelijke wordt gedaan om de meisjes te reanimeren. Twee toevallig aanwezige artsen, dr. Van der Schatte Olivier uit Hilversum en dr. Hartingius uit Koog aan de Zaan en de opgeroepen huisarts dr. Leenaers uit Castricum proberen “de levensgeesten weer op te wekken.” Hartmassage, masseren van de voeten, kunstmatige ademhaling en het toedienen van zuurstof. Het mag niet baten, om 17.00 uur moeten de artsen het opgeven, de vier meisjes zijn overleden.

Uit een gevonden briefkaart in het tentje wordt duidelijk wie de meisjes zijn.

Dr. Leenaers, 2e van links bij de EHBO-post in 1933, beeldbank Oud-Castricum

Identificatie

Zus Mien Sol vertelde: *“Op zondagmiddag kwam de politie aan de deur, ze moesten mijn vader hebben. Hij moest mee naar de strandpolitie in Castricum. Ze zeiden er verder niet bij waarvoor. Hij snapte er niets van want hij wist van niets.”* Fon Sol, jongste broer van de meisjes, toen negen jaar oud, herinnert zich dat er 's middags een auto voor de deur kwam met de Slotense dorpsagent Thomas de Klerk en wagenmaker Jacob van der Puij. De Klerk zei tegen vader: *“Je moet even mee naar Castricum, daar is iets gebeurd.”* Daarna werd vader Bakker opgehaald, hij wist ook van niets.

De stoffelijke overschotten van de meisjes werden door een ziekenauto van Provinciaal Ziekenhuis “Duin en Bosch” in Bakkum overgebracht naar het lijkenhuisje op de Algemeene Begraafplaats bij de Dorpskerk in Castricum. Burgemeester Sloet en wijkzuster Boelrijk hadden de moeilijke taak de vaders te begeleiden bij de identificatie. Zij herkenden onmiddellijk de lichamen van hun dochters. Het was afschuwelijk vertelden ze later. Ze lagen met zijn vieren op een rijtje, de blos nog op het gezicht.

Ondertussen was de Slotense pastoor Raken van de St. Pancratiusparochie gebeld. Hij moest de familie Sol thuis gaan zeggen dat An en Bep waren verdronken en hun twee vriendinnen ook. De pastoor stond op de brug van het huis van het gezin en moeder stond op het stoepje voor de deur, een en al angst. Dochter Mien duwde haar richting van de pastoor. Hij wist niet wat hij moest zeggen, het enige wat hij kon uitbrengen was *"Oh, stakker, stakker!"* Na het afschuwelijke nieuws ging moeder naar binnen en zei: *"Kinderen, op jullie knieën"*. Samen knielden ze neer en baden de rozenkrans.

Een paar uur later werd vader Sol teruggebracht door de politie. *"Wist jij dat ze naar het strand waren?"* was het eerste dat hij zei, maar moeder vroeg: *"Zijn ze het, Nelis?"* en vader antwoordde: *"Ja, ze zijn het."* Een heerlijke stranddag is geëindigd in een drama. Twee gezinnen verliezen allebei twee dochters.

Herinnering

Mien herinnert zich de dag van het ongeluk nog goed. Toen vader terugkwam uit Castricum, zeiden ze tegen haar: *"Ga maar even met de jongens de tuin in"* (de tweeling Fon en Joop, toen negen jaar oud), zij reed ze op de lorrie heen en weer door de tuin.

Mien met de tweeling Fon en Joop

Tuin met rails en lorries achter het huis aan de Osdorperweg, links het huis van Kitty van der Pal.

Al is het meer dan 80 jaar geleden, buurmeisje Kitty van der Pal-Schönhage schreef naar aanleiding van een artikel van pastoor van Lent uit Hoofddorp in het parochieblad op 1 november 2019: *"Ik herinner mij nog die dag, ik was tien jaar oud en woonde pal naast de familie Sol. Op zondagochtend werden Bep en Annie door twee vriendinnen opgehaald, Joke en Lena Bakker, zij woonden op Veelust, een klein stukje verderop op de Sloterweg, richting Amsterdam. Zondagmiddag ging de Slotense pastoor Raken naar de familie Sol. Ik ben later nog langs geweest toen de meisjes Sol opgebaard lagen en zag een schelpje op de wang van een van de meisjes."*

Nieuwsblad van Friesland: Hepkema's Courant, 31 juli 1939, Delpher

Krantenberichten

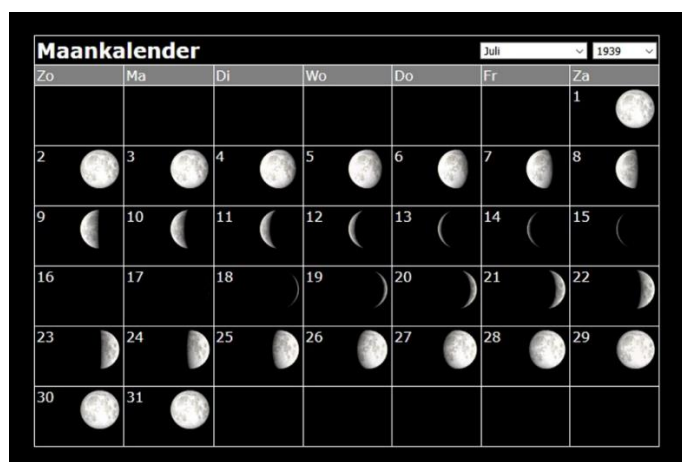
De volgende dag is de verdrinking van de vier vriendinnen voorpaginanieuws. Alle landelijke en regionale dagbladen en ook de kranten in overzeese gebiedsdelen, besteden op maandag 31 juli 1939 aandacht aan het ongeval.

De berichtgeving (zie de krantenberichten in de bijlagen van dit verslag), laat zien dat niemand weet hoe het precies gegaan is. De Telegraaf schrijft bijvoorbeeld dat de meisjes al spelende te ver waren gegaan, door de snel opkomende vloed verrast werden en daarna door een vloedgolf gegrepen zijn. Verder zou er sprake zijn van onvoldoende toezicht op het strand. Er lag geen reddingsboot achter de baders in zee en er was geen verhoogde uitzichtpost van de reddingsbrigade. De Alkmaarsche Courant schrijft dat de meisjes achter de tweede zandbank in een gevaarlijke kuil terecht zijn gekomen. Niet alle krantenberichten komen met elkaar overeen.

Er wordt ook gesproken van het nemen van onnodig risico als men de zwemkunst niet machtig is. Was het roekeloze onvoorzichtigheid -de meisjes waren gewaarschuwd en konden niet zwemmen- of hebben zij het gevaar van de zee onderschat? De precieze toedracht is helaas niet meer te achterhalen. Wel kan een aantal omstandigheden worden genoemd die een rol hebben gespeeld.

Getijden

De zon en de maan bepalen het getij. Als zon en maan met de aarde op één lijn staan (volle maan), is de aantrekkingskracht van beide maximaal. Een van de gevolgen is dat bij volle maan de zeespiegel stijgt. Bij vloed spreekt men van springtij. Dat was ook het geval op 30 juli 1939.

<https://www.zonoponder.nl/maanstanden/30 Juli 1939>

Zwinnen en muien

Wie vaker aan het strand komt is misschien bekend met deze termen. Zwinnen zijn natuurlijke geulen tussen de zandbanken. Een zandbank verdwijnt bij vloed geheel onder water. Bij eb en vloed kunnen zwinnen gevaarlijk zijn omdat het water er flink kan stromen. Tussen de zandbanken kunnen muien ontstaan met zeer sterke stroming, vooral bij eb, als de zee zich terugtrekt, is dit heel gevaarlijk. Het water uit de zwinnen zal door de muien de zee instromen. Het is erg vermoeiend en soms onmogelijk om tegen deze stroming in te zwemmen. Verdrinking in een mui komt ook nu nog regelmatig voor.

Zopers

Zopers ontstaan als gedurende meerdere dagen de wind uit dezelfde richting komt, bijvoorbeeld een aanhoudende zuidwestenwind. Dat was ook het geval in de week voorafgaand aan 30 juli 1939, een sterke wind van zuid naar noord. Er ontstaan diepe wegslijpingen van het zand voor, tussen en achter de zandbanken. Kenmerkend voor een zoper zijn de sterk afgesleten steile zandbankranden en zwinnen met diepe kuilen. Deze verraderlijke verdiepingen in de zeebodem tussen de zandbanken zijn gevaarlijk, omdat ze niet te zien zijn.

WEERBERICHT

Voor het geheele land: Vrij warm weer, half tot zwaar bewolkt, geen regen van betekenis, meest matige Zuidwestelijke tot Zuidelijke wind.

THERMOMETERSTAND:

Hoogste gisteren	64 F.
Laagste heden	61 F.
Hoogste heden	64 F.

BAROMETERSTAND:

Hedenmorgen 9 uur	759 m.M.
Neiging: Achteruit.	
Opgave van:	
MAGAZIJN 'T BRILLENHUIS	
Kanaalstraat 86 — IJmuiden	

HOOG WATER TE IJMUIDEN:

Zondag v.m. 2.28 uur;	n.m. 2.54 uur.
Maandag v.m. 3.04 uur;	n.m. 3.30 uur.
Dinsdag v.m. 3.40 uur;	n.m. 4.05 uur.

TEMPERATUUR ZWEMBAD:

Heerenduinen: lucht 62 F., water 68 F.	
--	--

IJMUIDEN

IJmuider Courant, 29 juli 1939

Volgens het weerbericht in IJmuiden zou het op 30 juli 1939 hoog water zijn om 2,54 uur. Voor Castricum moet daar 30 minuten bij worden opgeteld, het water bereikt zijn hoogste punt om 15.24 uur.

Het is waarschijnlijk dat de meisjes, spelend op de tweede zandbank, aan het begin van de middag zijn verrast door de snel opkomende vloed. Er ontstonden sterke golven op de zandbank. Ze probeerden terug naar het strand te komen, maar door de ontstane zoper stapten ze van de steile zandbank af meteen in diep water. Ze voelden geen vaste grond meer en gingen kopje onder. Hoewel ze door de vloedgolven richting het veilige strand werden gedreven, werd het feit dat ze niet konden zwemmen hen noodlottig.

In de krantenartikelen vallen de tegenstrijdigheden op. Er worden allerlei veronderstellingen gedaan aan de hand van "verklaringen der omstanders." Om er enkele uit te lichten: de meisjes zouden geregelde gasten zijn van het strand in Castricum en op het strand stonden "bekenden" te roepen dat ze te ver in zee gingen. Dat ze op een onbewaakt gedeelte van het strand waren, of dat ze juist een tentje hadden gehuurd op het bewaakte gedeelte. Dat ze door de badman waren gewaarschuwd niet in zee te gaan. Dat ze in een mui terecht waren gekomen. Dat ze achter de tweede zandbank, die 80 meter uit de kust lag, zijn verdronken. Dat ze met gordels en lijnen uit het water zijn gehaald of dat ze kort na elkaar aanspoelden. Dat er geen medewerking van het publiek was, maar ook dat de houding van het publiek juist voorbeeldig was geweest.

Dat het reddingsmateriaal primitief en onvoldoende was met slechts één zuurstofapparaat. Dat ze naar de politiepost in Castricum of Bakkum gebracht zijn of naar het lijkenhuisje in Bakkum-Binnen. Het Zaans Volksblad meldt zelfs dat “van slechts een der meisjes was uit een brief, die op haar lichaam gevonden werd, de naam bekend”, dit klinkt niet erg aannemelijk. Het lijkt erop dat duizenden mensen getuige zijn geweest van wat er gebeurde en ook de badman zou een ooggetuige zijn. Hij zag het ongeluk op circa 30 meter uit de kust op enige afstand zijdelings gebeuren maar besloot toezicht te blijven houden op het aan hem toegewezen gedeelte van het strand. Een verdrinkingsproces duurt drie à zeven minuten. Het kan zó snel gaan, dat omstanders of baders het vaak niet eens in de gaten hebben.

We weten niet hoe het precies is gegaan en helaas hebben we veel feiten niet kunnen achterhalen of controleren. In plaatselijke kranten is er zeker naderhand over geschreven, maar die zijn niet bewaard gebleven. In Castricum en Sloten zijn geen papieren bronnen bekend.

Maandag 31 juli 1939

Het hele dorp Sloten was in rep en roer. De zusjes Sol en Bakker werden thuisgebracht. Bep en Annie werden opgebaard in de zijkamer op de Osdorperweg 240. Er kwamen veel mensen langs om te condoleren. Op de rouwkaart van Bep en Annie staat dat er op woensdag nog gelegenheid was voor de “Profundus”, het afscheid nemen van de overledenen. Dat was mogelijk van 3 tot 5 uur thuis op de Osdorperweg 240. Daarna zijn de overledenen overgebracht naar de rooms-katholieke kerk op Sloten, waar men ’s avonds om 7.30 uur nog afscheid kon nemen.

Lena en Joke werden thuis in de voorkamer van hun huis op Sloterweg 400 opgebaard. Een buurjongen van de meisjes Bakker, Henk Buis, vertelt in 2020 dat alle kinderen uit de wijk Veelust langs mochten komen om afscheid te nemen.

De uitvaart vond plaats op donderdag 3 augustus om 9.30 uur. De ouders Sol en Bakker hadden besloten dat er een gezamenlijke uitvaart zou plaatsvinden en dat de meisjes in één graf begraven zouden worden.

Hiermede vervullen wij de treurige plicht U kennis te geven, na een droevig ongeval, van het overlijden, na voorzien te zijn van het H. Sacrament des Oliesels, onze innig geliefde dochtertjes, zusjes, behuwd zusjes, en tantes in de jeugdige leeftijd van 16 en 15 jaar

ELISABETH MARIA AGNES SOL
ANNA MARIA ELISABETH SOL

waarvan de plechtige gezongen uitvaart zal plaats hebben op Donderdag 3 Augustus te 9.30 uur in de R. K. Kerk van den H. Pancratius te Sloten N.-H. daarna de teraarde bestelling op het parochiale kerkhof
Hun diepbedroefde ouders

Amsterdam, C. J. SOL
M. A. E. SOL-RUHÉ
J. SOL en Verloofde
P. SOL en Verloofde
A. TABAK
H. TABAK-SOL
H. SOL
M. SOL en Verloofde
Stein EERW. FRATER A. SOL
Amsterdam ZUSTER EDWARDA Religieuse
W. SOL en Verloofde
W. SOL
C. SOL
A. SOL
J. SOL
A. SOL

Amsterdam, 30 Juli 1939
Osdorperweg 240

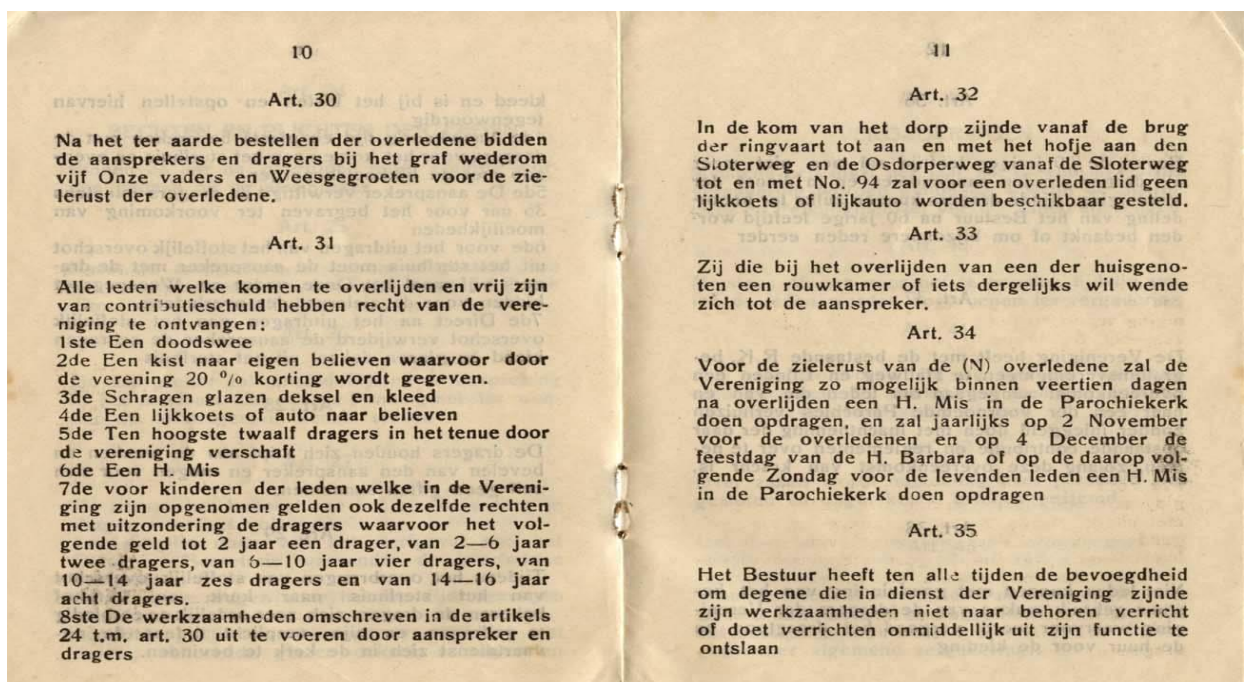
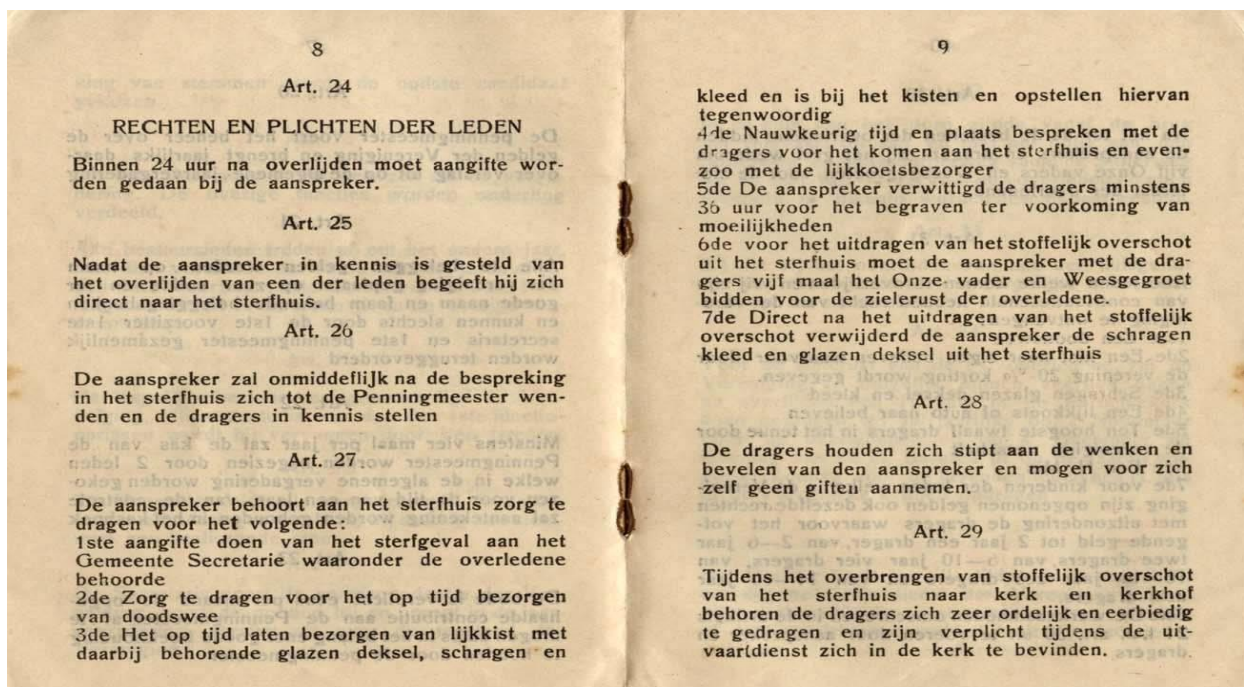
Profundus Woensdag 3—5 uur Osdorperweg 240
7.30 uur R. K. Kerk Sloten

Rouwcirculaire zusjes Sol

R.K. Begraffenisvereniging "St. Barbara"

Waarschijnlijk waren de degelijke, katholieke families Bakker en Sol lid van de begraffenisvereniging op Sloten. De vereniging stelde zich ten doel zorg te dragen voor een passende begraftenis van hun leden, echtgenoten en kinderen tot zestien jaar. Met dien verstande, dat met kinderen boven de zestien jaar, twee kinderen ook lid moesten worden, waarmee het lidmaatschap gold voor alle ongehuwde kinderen, tot zij het ouderlijk huis verlieten. De contributie, maandelijks opgehaald door een bode, bedroeg in 1937 tussen de 26 en 52 cent, afhankelijk van de leeftijd en gezinssamenstelling.

Rechten en plichten der leden, reglement rooms-katholieke begraffenisvereniging "St. Barbara"

Begrafenis

Verschillende kranten berichtten op 3 augustus 1939 over de begrafenis, plaatsten foto's van de uitvaart en de mensenmassa die de uitvaart bijwoonde. Dagblad de Tijd schreef op 3 augustus een uitgebreid artikel over de begrafenis (lees het volledige bericht in de bijlage).

“Rouw over Sloten

Vier jeugdige slachtoffers van verdrinkingsongeval te Castricum begraven

Plechtige Uitvaart in Pancratiuskerk

Onder overgrootte belangstelling zijn hedenmorgen op het kleine en vredige kerkhof der St. Pancratius-kerk te Sloten, het landelijk dorp tegen de grens der gemeente Amsterdam, de stoffelijke overschotten der vier jeugdige slachtoffers, die Zondagmiddag door de zee onverhoeds uit het leven werden weggerukt, met groote plechtigheid aan den schoot der aarde toevertrouwd. Onder de belangstellenden bevond zich ook de burgemeester van Castricum,

binnen welke gemeente het droevig ongeluk zich heeft afgespeeld. Geheel Sloten treurde met de beide zwaar getroffen families. Iedereen in dit kleine dorp, dat nog weinig werd aangetast door de nabijheid der groote stad, kende de vier meisjes Annie en Bep Sol, Jouke en Helena Bakker. Menigeen had hen Zondagmorgen op weg zien gaan onder vroolijken lach. Nog geen halven dag later wist men, dat men de meisjes niet meer terug zou zien.”

“Blanke lelies der onschuld, aronskelken en witte chrysanten”, archief John Koenen

Een droeve stoet op de R.K. Begraafplaats te Sloten, waar de vier meisjes, die te Castricum tegelijk in zee verdronken, ter aarde werden besteld.

Katholieke Illustratie, augustus 1939, archief Loogman

Op de begraafplaats der St. Pancratiusparochie te Sloten is vanmorgen het stof-felijk overschot der vier meisjes, die Zondag bij het baden in zee bij Castricum zijn verdronken, ter aarde besteld. Een overzicht van de enorme drukte op het kerkhof

Dagblad Nieuwe Hoornsche courant, 4 augustus 1939, Delpher

Gezamenlijk graf

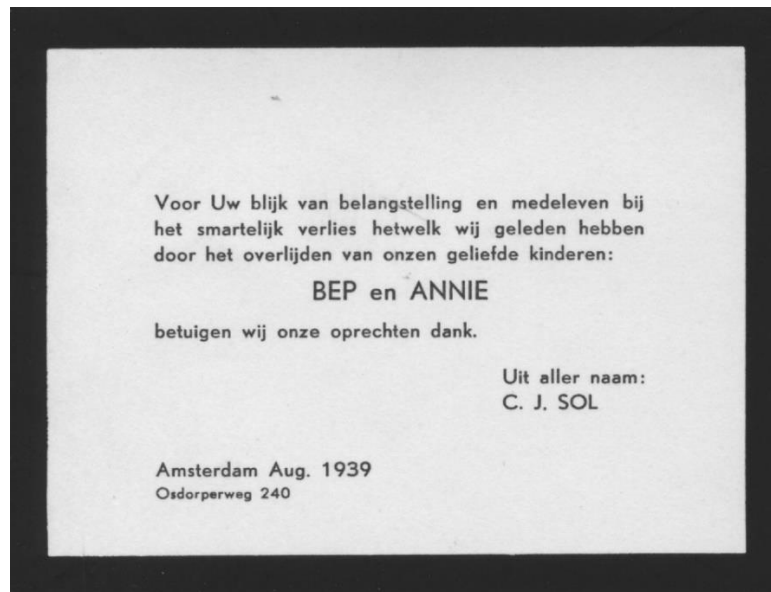

Rooms-katholieke begraafplaats St. Pancratius op Sloten

Rie Koenen-Sol herinnert zich dat de broers en zussen aan het eind van de graflegging bleven dralen bij het graf. Zij konden geen afscheid nemen. Moeder Sol zei: *“Kom kinderen, door hier te staan krijgen we ze niet terug.”* Rie ging later met haar kinderen regelmatig op zaterdag naar de begraafplaats om het graf schoon te maken. *“Met een emmer sop en bleekwater voor de witte steentjes”*, aldus Rie’s dochter Mariëtte.

Dankbetuiging

In de loop van augustus werd een bedankkaart gedrukt door de familie Sol. De gezinnen moesten de draad weer oppakken. Dat viel niet mee.

St. Pancratiusparochie

Pastoor Raken maakte een aantekening in het logboek van 1939 van de Sint Pancratius parochie. Zeker ook zullen de leden van de Maria Congregatie en Jozefgezellen zijn aangeslagen door het verlies van vier leden.

Op Zondag 30 juli werd de parochie opgeschrikt door een tragisch ongeval, dat aan 21 meisjes uit de parochie het leven kostte. Hiernaast vindt men kranten knipsel over dit tragisch ongeval. Er zij nog vermeld, dat deze vier meisjes trouwe leden van de Maria congregatie waren

Archief St. Pancratiusparochie op Sloten

Pastoor Raken

Jaarverslag gemeente Castricum 1939

Na het ongeval heerste er ook grote verslagenheid in het dorp Castricum en was de verdrinking het gesprek van de dag, herinnert Castricummer Jan Beentjes (95) zich.

Het had een grote impact op de gemeente blijkt uit het gemeentelijk jaarverslag van 1939. Op pagina acht wordt de verdrinking van vier badende meisjes betreurd. Het resulteerde in vergaande maatregelen om de veiligheid op het strand te verhogen, waaronder verscherpt toezicht, een in zee verankerde reddingslijn, een nieuwe EHBO-post en uitbreiding van reddingsmiddelen van zowel de gemeente als de exploitant (de heer Kockx).

In het afgelopen seizoen is het verdrinken van 4 badende meisjes te betreuren geweest. Hierin is aanleiding gevonden, om tegen het zwemmen of baden buiten de geoorloofde zônes met nog meer kracht op te treden.

De veiligheid op het zgn. vrije strand is verhoogd, door het aanbrengen van een in zee verankerden reddingslijn, welke bijzonder voldoet.

Een nieuwe E.H.B.O. tent werd op het strand geplaatst. Over het werk der leden van E.H.B.O., die regelmatig den post bezetten, hebben wij niets dan lof.

De reddingsmiddelen, zoowel van de gemeente als van den exploitant zijn in 1939 weder verder uitgebreid. Zij kunnen ruimschoots voldoende worden geacht.

De toestanden op zedelijk gebied zijn verbeterd, doch nog niet geheel overeenkomstig onze wenschen. Nadere maatregelen worden overwogen tot verdere verbetering.

Het optreden van Marechaussee en gemeentepolitie op het strand was taktvol en zeer goed te noemen. Helaas werd niet voldoende medewerking van de zijde van het publiek ondervonden, zoodat zeer vele processen-verbaal moesten worden opgemaakt.

Extract Jaarverslag 1939 gemeente Castricum. Regionaal Archief Alkmaar

Ooggetuigen

In 2000, na publicatie van het boek *"Polderkinderen. Het leven van Riek en Mien Sol"*, door Paula Zuidhof, reageerde Nell van den Berg-Bosch uit Amsterdam. Zij was destijds getuige van het ongeluk.

Met belangstelling heb ik het stukje in de "Westerpost" van vandaag gelezen over de gezusters Sol. Vooral het laatste gedeelte over de tweemaal twee zusjes, die destijds in Castricum zijn verdronken heeft mij getroffen.

Er stonden toen n.l. aan het strand een soort kleedtentjes en wij, mijn ouders zusje en ik hadden zo'n tentje gehuurd.

Wij kwamen uit Amsterdam en woonden bij het Hoofddorpplein. De meisjes hadden een tentje precies achter ons. Het was ook voor mij als 14-jarige een vreselijke ervaring toen de meisjes uit het water werden gehaald en wij hoorden dat zij uit Sloten kwamen en 2x 2 zusjes waren. Ik ben het voorval ook in al die jaren nooit vergeten en heb er altijd respect voor de zee aan over gehouden, hoewel ik meer dan 22 jaar als zwemonderwijzer bij het Amsterdamse schoolzwemmen heb gewerkt.

Zo kan zo'n gebeurtenis toch, hoewel ik de meisjes niet persoonlijk kende, op je verdere leven van invloed zijn. Voor de betreffende gezinnen moet het vreselijk zijn geweest.

Detail brief uit 2000 van Nell van den Berg-Bosch

Twa Famkes

Wij bezoeken de zussen in maart 2021 in Lelystad, waar zij in een seniorencomplex nog zelfstandig wonen. Nell, 95 jaar oud, kan zich het ongeluk nog steeds herinneren, Emma was toen pas 2 jaar oud. In hun jeugd gingen ze met hun ouders enkele jaren achtereen op vakantie in Bakkum en verbleven in pension 'Twa Famkes' van de familie Buimer aan de Bakkummerstraat 60.

*1941, Pension 'Twa Famkes', Bakkummerstraat 60, Bakkum.
Op het balkon broer Jaap, moeder, Nell en Emma Bosch.*

Nell van den Berg: "Zondag 30 juli 1939 was onze eerste vakantiedag. Wij arriveerden aan het begin van de middag op het strand en mijn ouders huurden zo'n geel met oranje gestreept tentje. Al snel brak er paniek uit, er was iets vreselijks gebeurd. Maar je gaat niet vooraan staan om te kijken. De reddingswerkers waren bezig." Later op de dag hoorden ze dat het om vier meisjes uit Sloten ging, van ongeveer haar leeftijd. Zij is het nooit vergeten.

Links Nell van den Berg-Bosch, 95 jaar oud, rechts Emma Bosch, 83 jaar oud, op 4 maart 2021

De laatste foto's

Een van de laatste foto's van Bep en Annie. Mien Sol (midden) met haar zussen voor het ouderlijk huis bij de auto van Toon Tabak, een Amerikaanse Dodge uit 1938

Joke en Lena Bakker lieten zich vlak bij huis fotograferen, op het hek voor Hoeve "Kent U Zelfen"

Hoeve "Kent U Zelfen", Sloterweg 426, rechts de wijk Veelust

Na het ongeluk

Maakten de gezinnen elkaar verwijten en konden ze na deze tragedie nog met elkaar overweg? Het feit dat besloten werd de meisjes bij elkaar te begraven en jarenlang gezamenlijk de kosten voor het graf te dragen, bewijst volgens ons dat er geen sprake was van onderling verwijt. Gesprekken met familieleden en een interview in de “Westerpost” in 1984 ter gelegenheid van het 65-jarig huwelijk van het echtpaar Bakker, zeggen ook voldoende. Moeder Bakker breide tot op hoge leeftijd sokken voor de broer van Bep en Annie, bisschop André Sol op Ambon.

Het is voor beide gezinnen een enorm moeilijke tijd geweest, waarbij ze veel steun hadden aan het geloof en de katholieke kerk. Er werd in beide gezinnen echter nauwelijks over dit immense verdriet gesproken en het lijkt dat vooral de moeders eronder hebben geleden. Mien Sol zegt dat haar moeder heel veel te verwerken had. Moeder Bakker zei tegen haar schoondochter dat ze een tijd niet voor het gezin kon zorgen. In zowel de huiskamer van de familie Sol als de familie Bakker, hing altijd het portret van hun overleden dochters. En later ook bij de broers en zussen van beide gezinnen.

HET GEZIN SOL

Vader Cornelis Johannes Sol 1884 - 1966

Moeder Maria Anna Elisabeth Ruhé 1890 - 1975

N°. 210

Heden *veertien April* negentienhonderd tien 12
 zijn voor mij Ambtenaar van den burgerlijken stand van Amsterdam verschenen, ten einde een
 huwelijk aan te gaan:

Cornelis Johannes Sol, warmoezier, gebo-
ren te Sloten in Noord Holland, wonende al-
hier, oud zes en twintig jaren, weduwnaar-
van Maria Anna Barlag, meederjarige
zoon van Johannes Sol, warmoezier en Jan-
na Maria Mulder, wonende te Sloten in
Noord Holland, en
Maria Anna Elisabeth Ruhe,
zonder beroep, geboren te Nieuwer Amstel,
wonende alhier, oud negentien jaren, minder-
jarige dochter van Pieter Ruhe, warmoe-
zier en Elisabeth Anna Buysman, wo-
nende alhier. Beider ouders verklaarden voor
mij tegenwoordig toe te stemmen in dezen
echt.

De beide afkondigingen tot dit huwelijk zijn onverhinderd geschied, alhier *den*
derden en tienden dixer.

Ik heb bruidegom en bruid afgevraagd of zij elkander nemen tot echtgenooten en
 getrouwelijk alle de plichten zullen vervullen, welke door de wet aan den huwelijken staat
 verbonden zijn. Nadat deze vragen door hen bevestigend beantwoord werden, heb ik, in naam
 der wet, uitspraak gedaan, dat zij door het huwelijk aan elkander zijn verbonden.

Als getuigen waren tegenwoordig: *Martheus Johannes Sol,*
warmoezier, oud veertien dertig jaren, Judocus Jo-
hannes Sol, warmoezier, oud drie en dertig jaren,
beiden broeder des echtgenoots en wonende te Sloten
in Noord Holland, Hermannus Franciscus God-
de, zonder beroep, oud veertig jaren en Hendri-
kus Gerardus Ruhe, broeder der echtgenote,
warmoezier, oud twee en twintig jaren, beiden
wonende alhier.

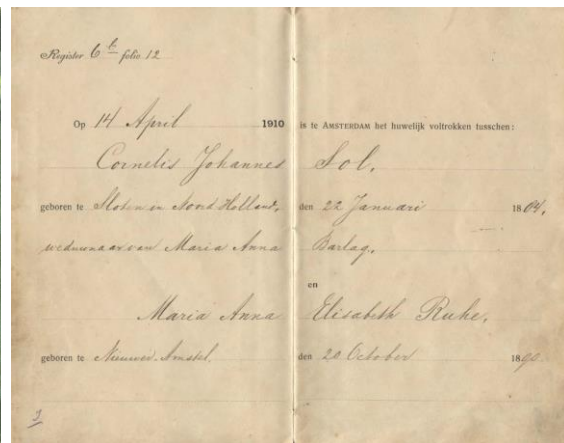
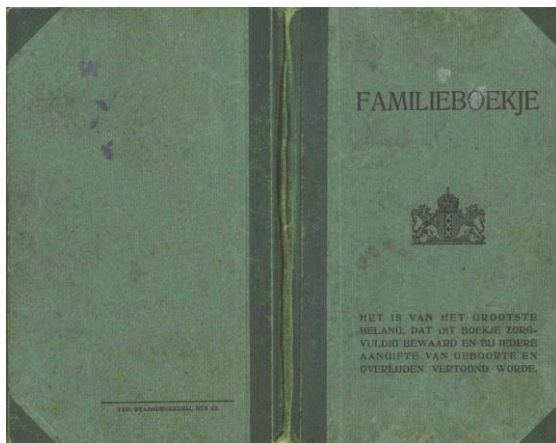
Waarvan akte, welke overeenkomstig de wet is voorgelezen.

<i>C. J. Sol</i>	<i>E. A. Buysman</i>
<i>M. A. E. Ruhe</i>	<i>M. J. Sol</i>
<i>J. M. Mulder</i>	<i>J. G. Sol</i>
<i>A. Ruhe</i>	<i>J. G. Ruhe</i>

W. J. G. van der

Stadsarchief Amsterdam

Trouwboekje Sol-Ruhé

Kinderen uit dit				Huwelijk geboren.				
REGISTER	FOLIO	VOORNAMEN	GEBO	REN	OVERLEDEN		REGISTER	FOLIO
			TE	DEN	TE	DEN		
10	10	Petrus Cornelis Jozef	Amsterdam	28 febr 1911				
11	11	Helena Maria Elisabeth	Amsterdam	4 april 1912	Tebah			
12	12	Hendrikus Jacobus Gerardus	Amsterdam	20 apr 1913				
13	13	Maria Johanna Cornelia	Amsterdam	3 sept 1914	Knauw			
14	14	Andreas Petrus Cornelis	Sloterdijk	19 dec 1915	Meroni			
15	15	Hendricka Maria	Sloterdijk	4 mei 1917				
16	16	Wilhelmina Maria	Sloterdijk	25 febr 1918	Longman			
17	17	Wilhelmus Cornelis	Sloterdijk	20 oct 1919				
18	18	Cornelis Hendrikus	Amsterdam	7 feb. 1921				
19	19	Elisabeth Maria Jozef	Amsterdam	12 aug 1922	Casticum	30 juli '39		
20	20	Anna Maria Elisabeth	Amsterdam	24 dec 1923	Casticum	30 juli '39		
21	21	Antonius Hendrikus	Amsterdam	27 jan 1925	seine			
22	22	Jozeph Petrus	Amsterdam	13 jan 1930	seine			
23	23	Alp Consortus Petrus	Amsterdam	13 jan 1931	seine			

Trouwboekje Nelis Sol en Marie Ruhé

Baarsjespolder

Vader Nelis Sol groeide op in de Baarsjespolder. Hij trouwde met Maria Anna Barlag, zij overleed op 2 februari 1909, enkele dagen na de geboorte van hun eerste kind, Johannes Maria (Jan). Nelis trouwde later, op 14 april 1910 met Marie Ruhé. Ze woonden tot 1929 in Nelis' ouderlijk huis op Baarsjespolder 158d. Alle kinderen, behalve de jongsten, de tweeling Fon en Joop, werden hier geboren. Nelis tuinde eerst op de Boerenwetering, daarna in de Baarsjespolder en later op de Osdorperweg. Hij nam de gevelsteen van het ouderlijk huis mee en liet deze naast de deur van het huis aan de Osdorperweg metselen.

Ouderlijk huis Baarsjespolder met gevelsteen. Links Nelis Sol

De gevelsteen verhuisde mee naar de Osdorperweg

*Voor het huis Osdorperweg 240, Annie en Bep in het midden.
De gevelsteen naast de deur.*

Osdorperweg

Omdat zij wegens stadsuitbreiding de Baarsjespolder moesten verlaten, liet Nelis in 1929 een huis bouwen aan de Osdorperweg 240 op Sloten.

Archief Herman Tabak

Zandvoort

De familie Sol ging wel vaker een dagje naar het strand, waarschijnlijk met de vrachtwagen van Toon Tabak, een Chevrolet uit 1928. Toon was verloofd met oudste dochter Lena. Hier poseren ze op het strand van Zandvoort in 1933. Rechtsachter Lena Sol met Toon Tabak, de ouders van Herman Tabak. Rechtsvoor Bep en Annie.

*Huwelijksfoto van oudste dochter Lena Sol en Toon Tabak, 2 mei 1934, An en Bep als bruidsmisjes.
Archief Herman Tabak*

Onderstaande foto heeft altijd in de huiskamer van het gezin Sol gehangen en later ook in de huiskamers van de broers en zussen. Links Annie, rechts Bep. Het is een bewerkt detail van de huwelijksfoto van Lena Sol en haar man Toon Tabak. Op de huwelijksfoto staan de meisjes met een bloem in het haar en bloemen in de hand. De bloemen zijn weggeretoucheerd. Hier zijn ze elf en twaalf jaar oud, toen ze overleden waren ze echter vijftien en zestien jaar.

Bewerkt detail huwelijksfoto

Porseleinen plaatje grafsteen

Ook in het ouderlijk huis van Corrie Loogman hing de linker foto van 'An en Bep'. Als iemand er naar vroeg antwoordde haar moeder: "Ze zijn verdrongen." Je voelde dat het allemaal erg verdrietig was, hun dood was een ramp en liet iedereen in de familie verslagen achter, maar erover praten was eigenlijk een taboe. Bij andere familieleden, waar de foto ook hing was dat hetzelfde. Er werd niet over gesproken.

Rechts de portretfoto zoals op de grafsteen is bevestigd. De foto wordt in het glazuur van een porseleinen plaatje meegebakken en is weerbestendig. Omdat het oorspronkelijke plaatje was aangetast door de tand des tijds, besloot de familie Sol in 1990 een nieuw plaatje te laten maken.

25 jaar getrouwd

De kinderen Sol in 1935, bij het 25-jarig huwelijk van Nelis en Marie Sol-Ruhé, Bep en Annie in het wit.

Het gezin in 1936 in de tuin aan de Osdorperweg 240, voordat Riek het klooster inging.

De foto's laten een vrolijk gezin zien. De jongens gingen als vanzelfsprekend na de lagere school werken bij vader op de tuin, de meisjes kwamen bij moeder in de huishouding, werden dienstmeisje of winkelbediende. Er waren twee uitzonderingen: André en Riek hadden op jonge leeftijd een "roeping."

Roeping

André (1915) ging al op veertienjarige leeftijd naar het seminarie, het Ignatiuscollege. Omdat de kosten voor de opleiding van André niet uit het gezinsbudget betaald konden worden, bekostigden een oom en tante de studie. André werd tot priester gewijd op 10 augustus 1940 in Stein. Zijn titel M.S.C.: Missionarii Sacratissimi Cordis Iesu "Missionarissen van het Heilig Hart." Binnen de familie werd hij "heerom" genoemd. Zijn Eerste Plechtige Heilige Mis droeg hij op in de St. Pancratiuskerk op Sloten op 18 augustus 1940. Op het bidprentje staat gedrukt: "Zegen God mijn dierbare ouders, broers en zusters en allen die mij weldeden op den weg naar het H. Priesterschap." Hij ging als missionaris naar Ambon en werd er later bisschop.

André kon zich het moment van het ongeluk nog goed herinneren. Hij studeerde nog in Stein toen Pater Overste hem bij zich riep en meedeelde dat Annie en Bep waren overleden. *"Ik wilde meteen naar de kapel om te bidden om zo mijn gevoelens te verwerken, om er niet met anderen over hoeven te praten."* Tijdens de plechtige Heilige Requiemmis assisteerde hij pastoor Raken als subdiaken. Hij heeft zich altijd verwonderd over hoe vader maar vooral moeder deze slag wist te verwerken.

Riek (1917) wilde graag het klooster in. Zij trad in op 24 juni 1936 op negentienjarige leeftijd. Een belangrijke gebeurtenis in het gezin. Er was vooraf niet over gesproken, het was een geheim, de andere kinderen hoorden dit pas op het allerlaatste moment. Als rooms-katholieke "bruid van God" legde zij drie geloften af: gehoorzaamheid, kuisheid en armoede.

Riek herinnert zich tijdens het interview voor "Polderkinderen" in 2000, het moment nog goed dat Moeder Overste haar vertelde dat Bep en An verdronken waren. *"Moeder Overste was erg emotioneel. Ik werd naar de ziekenkamer geroepen, die sloot aan bij de kapel. Ik zie me nog daar zitten. Toen zei ze dat Bep en An verdronken waren. Ga nu maar naar de kapel bidden."* Er was geen sprake van dat Riek naar huis mocht: *"Nee, dat wist ik, dat verbaasde me ook niet. Je had dat beloofd."* Toen haar moeder haar later bezocht zei ze, dat ze troost vond in het idee dat God drie van haar dochters had behoed voor het kwaad. Voor haar had hun dood een reden. *"Bep en An nam hij tot zich in de hemel. Mij zond hij naar het klooster."*

Mien Sol

Annie werkte tot het ongeluk in 1939 bij moeder in de huishouding, Mien werkte als huishoudster bij de familie Bus. Toen Annie was overleden, moest Mien haar "dienstje" bij Bus opzeggen omdat moeder haar thuis nodig had.

Joop, vader Nelis, Fon, Wim, Hein en Antoon op klompen in de tuin, met op de achtergrond Sloten met de toren van de katholieke kerk St. Pancratius.

Tuinders

Een (h)echt tuindersgezin. Iedereen hielp mee en was altijd bezig. Joop en Fon vertelden in 2011 dat er weinig vlees op tafel kwam. Het was thuis geen vetpot, toch kwamen de kinderen niets tekort, groente was er immers in overvloed. De kinderen sliepen boven in een grote ruimte die in tweeën was gedeeld. De acht jongens bij elkaar aan de ene kant, aan de andere kant de zes meisjes. Piet vertelde eindeloos sterke verhalen. Fon herinnert zich dat moeder Sol altijd zat te breien. Als hij wel eens thuis kwam van een potje biljarten, tikten haar breipennen tot diep in de nacht: truien en sokken voor iedereen.

Leren bij vader op de tuin, bij de glasbakken.....

*Wim, Hein, Antoon
en Nees op de lorrie.
Elke zomerdag weer
manden vol
komkommers.*

Joop haalt wel aan dat de kneusjes onder de groenten, bonen, sla en komkommers met een vlekje, voor het gezin bestemd waren...

1945, 35 jaar getrouwd. Archief Herman Tabak

35 jaar getrouwd

Onder het bord "Hulde aan het Bruidspaar" hangt de foto van An en Bep, versierd met twee rozen geflankeerd door foto's van heerom Bisschop André Sol links en rechts non Zuster Edwarda (Riek).

Opnieuw: stadsuitbreiding

Voor sommigen kwam het goed uit dat in 1956 het land op Sloten verkocht moest worden omdat de gemeente Amsterdam weer wilde uitbreiden. De jongens hadden de mogelijkheid een baan te zoeken. Vader Nelis ging met pensioen en profiteerde als een van de eersten van de op 1 januari 1957 ingevoerde "AOW"; vanaf dat moment had het hele Nederlandse volk van 65 jaar en ouder recht op een basisouderdomspensioen. Daarmee verdwenen Nelis' eeuwige financiële zorgen. En: de appel valt niet ver van de boom; de meeste zoons bleven het tuindersvak trouw. Wim woonde en werkte op de proeftuin aan de Sloterweg. Hij studeerde 's avonds, maakte carrière als zaadveredelaar en werkte mee aan de ontwikkeling van de bittervrije en zaadloze komkommer.

Nees en Fon gingen werken bij de Landelijke Tuinbouw Bond (LTB). Antoon ging werken op de Centrale Groentemarkt in Amsterdam en werd later Rijkskeurmeester. Joop werd boomchirurg bij de Gemeente Amsterdam.

Brief

Op 18 februari 1975 stuurt André Sol vanuit Ambon een laatste brief aan zijn stervende moeder. In de volgende alinea maakt hij een opmerking over Bep en Annie:

Moe, ik bid nu dagelijks voor U; ik heb vanmorgen mijn H.Mis voor U opgedragen; ik hoop dat het H.Sacrament van het Oliesel U mag helpen en sterken.

U gaat over naar een nieuw bestaan waar alle onvolkomenheid, alle verdriet en moeilijkheid verdwenen is en waar U Pa en Bep en Annie en zoveel anderen terug zult vinden en waar U O.L.H. zult kennen en in de blijdschap zult leven van onze Schepper; U gaat naar die plaats, die we Hemel noemen.

Archief Herman Tabak

HET GEZIN BAKKER

Vader Klaas Bakker (1894-1986)

Moeder Bertha Bakker-Scheunhage (1898-1985)

60
Aankomst

136. Heden *twee Juli*
 negentienhonderd negentien, zijn voor mij, Ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente
HAARLEMMEER, in het huis der gemeente verschenen, ~~ten einde een huwelijk aan te gaan:~~
 Nicolaas Bonifacius Bakker,
oud *vier en twintig* jaren, arbeider,
geboren *te Graft* en wonende *te Haarlemmeer,*
 meerderjarige zoon van Doris Bakker, arbeider
 en van Antje Commandeur, zonder beroep,
 beiden wonende te Haarlemmeer;
en *Bertha Scheunhage,*
oud *drie en twintig* jaren, dienstbode,
geboren *te Haarlemmeer,*
 meerderjarige dochter van Hendrik Scheunhage,
 kinder en van Helena Maria van Kouteren,
 zonder beroep, beiden wonende te Haarlemmeer.
 De ouders van der bruidegom en de ouders der
 bruid, hier tegenwoordig, verklaren hunne toekom-
 ming tot dit huwelijk te geven.
De afkondiging van dit huwelijk is onverhinderd geschied alhier *op een en twintig*
 Juli laatstleden.
Ik heb de aanstaande echtgenooten afgevraagd of zij elkander aannemen tot echtgenooten en
getrouwelijk alle de plichten zullen vervullen, welke door de wet aan den huwelijken staat verbonden
zijn. Nadat deze vragen door hen bevestigend beantwoord werden, heb ik, in naam der wet, uitspraak
gedaan, dat zij door het huwelijk aan elkander zijn verbonden.
Als getuigen waren tegenwoordig:
 Dirk Eggink, hoofdcommies for secretaris, oud
 twee en twintig jaren en Dirk Langereis, postier,
 oud zestig jaren, beiden wonende te Haarlem-
 meer.
Waarvan akte, welke overeenkomstig de wet is voorgelezen.
 N. B. Bakker H. Scheunhage
 B. Scheunhage H. M. van Kouteren
 D. Bakker
 A. Commandeur
 D. Langereis
 J. van Kouteren

Stadsarchief Amsterdam

Trouwboekje Bakker-Scheunhage

KINDEREN UIT DIT HUWELIJK GEBOREN.				
VOORNAMEN.	GEBOR EN		OVERLEDEN	
	TE	DEN	TE	DEN
1 Antje	Haarlemmermeer	26 Mei 1920		
2 Helena Maria	idem	21 Juli 1921	Castricum	30 Juli 1939
3 Juke Jofina	idem	14 April 1923	"	30 Juli 1939
4 Hendrik Doris	idem	23 October 1926		
5 Margaretha	idem	20 April		
6 Theodorus	idem	11 Juli 1931		
7 Joseph	id. dan	16 Oct 1930		
8				
9				
10				
11				
12				

Trouwboekje Klaas Bakker en Bertha Scheunhage

Haarlemmermeer

Nicolaas Bonefacius Bakker werd op 4 juli 1894 geboren te Graft in Noord-Holland. Voordat hij in 1911 verhuisde naar Haarlemmerliede werkte hij als bakkersknecht in De Rijp.

Bertha Scheunhage werd geboren op 9 februari 1896 in de Haarlemmermeer. Klaas en Bertha traden op 2 juli 1919 in het huwelijk in de Gemeente Haarlemmermeer, waar zij ook woonden en waar zes van de zeven kinderen werden geboren. In 1938 woonden ze op de Sloterweg op Sloten (gemeente Amsterdam). Het gezin bestond uit vier meisjes en drie jongens. "Een keurig en solide gezin" aldus Henk Buis, een vroegere buurjongen.

Lena kreeg de doopnamen Helena Maria, naar een zus van moeder. Joke's doopnamen waren Jouke Jofina, naar een zus van vader. Zij waren de tweede en derde dochter in het gezin. Lena en Joke waren beide "dienstbode", jonge, ongehuwde vrouwen, die in loondienst huishoudelijk werk verrichtten. Oudste zus Annie werkte op Sloten bij een slager. Broer Theo weet het niet zeker, maar denkt dat Lena daar ook gewerkt heeft.

Studioportretten

Lena Bakker

Joke Bakker

Fotoconservator Theo Kamphuis vermoedt dat deze prachtige “ten voeten uit” portretten van Lena en Joke gemaakt zijn in een decor van een fotostudio/atelier in de winter van 1938-1939.

Porseleinen plaatje grafsteen

Op de grafsteen is een porseleinen plaatje bevestigd met een foto van Joke en Lena. Het is een bewerkt detail van de studioportretten. De foto wordt in het glazuur van het porselein meegebakken. Hoewel dergelijke plaatjes weerbestendig zijn, is deze nogal aangetast door de tand des tijds.

Sloterweg

Het gezin woonde aan de Sloterweg op nummer 400, in een wijkje dat Veelust werd genoemd. De naam komt van een boerderij die hier heeft gestaan: "Land en Veelust." In 1939 was het een wijkje van arbeidershuisjes met platte daken. De huisjes hadden een voor- en een achterkamer, twee slaapkamers boven en het "gemak" in de tuin.

Vader Bakker pakte alles aan. In het militieregister van 1913 staat dat hij goed met paarden kon omgaan. Hij was wat men in de volksmond noemde "ongeschoold." Voor heel veel mensen in die tijd waren er weinig mogelijkheden voor vervolgonderwijs. Men ging aan het werk en leerde zo een vak. In de jaren 1940-1945 had het gezin het heel zwaar. Toen werkte vader ook bij boeren in de Haarlemmermeer.

Technisch

Vader Bakker was technisch uitstekend onderlegd. In de oorlog maakte hij elektrische molentjes waarmee graan tot meel kon worden gemalen. Hij tapte illegaal elektriciteit af en voor iedereen maalde hij tegen de prijs van een half ons meel, tien pond graan. Hij kreeg het wel benauwd toen een "hoge piet" van het GEB met vijf pond graan aan kwam zetten. "*Nu is het verraden*" dacht hij. Al vond de GEB-man de stroomvoorziening "nogal primitief aangelegd", er moest gemalen worden en het meel moest ook nog worden thuisgebracht. Het viel gelukkig mee, ook bij de GEB hadden ze honger! Als er helemaal geen stroom meer was, werden de zoons op de fiets gezet om stroom op te wekken en de molens te laten draaien.

Op een ochtend om 5 uur ontdekte moeder dat er stroom was. Snel zette ze de maalmolentjes aan. Toen vader om 8 uur wakker werd, had ze al 110 pond meel klaar, want moeder zat nooit stil. Vader Bakker werkte later, na de oorlog, op de heimachines van de vader van Henk Buis, het heibedrijf aan de andere kant van de ringspoordijk.

Ook voor de familie Bakker was 1939 een zware tijd, na de verdrinking van Lena en Joke. Broer Theo herinnert zich dat zijn zusjes aan de voorkant van het huis in de woonkamer lagen opgebaard, elk aan een kant. Alle kinderen in de wijk Veelust kwamen langs om afscheid te nemen.

Broer Theo is getrouwd met Willy Molenaar. Zij werkte vroeger op een fotolaboratorium. Toen zij verkering kreeg met Theo hing er een klein fotootje aan de muur van de twee vrolijke tieners Lena en Joke, zittend op het hek van Hoeve Kent U Zelfen, om de hoek bij Veelust. Zij heeft daar toen een mooie uitvergroting van gemaakt.

Nel, de vrouw van Henk Bakker, oudste broer van Lena en Joke, vertelt in een telefoongesprek in juni 2020 dat zij goed contact had met haar schoonmoeder. Er werd in het gezin Bakker niet gesproken over verdriet en moeilijke dingen. Nel citeert haar man: "*Dat hebben we niet geleerd.*" Het verdriet was te groot en veelomvattend. Je wist niet hoe je erover moest praten.

Toen Henk en Nel in 1958 zelf een kindje verloren, dacht ze met haar schoonouders het verdriet te kunnen delen. Zij hadden immers twee dochters verloren. Maar over beide gebeurtenissen werd niet gesproken. Nel had het daar moeilijk mee.

Moeder Bakker was openhartiger tegen haar dan tegen haar eigen kinderen. Zij vertelde dat zij na het ongeluk van Lena en Joke lange tijd "ziekelijk" was geweest. Zij nam het zichzelf kwalijk dat zij niet voor het gezin kon zorgen.

Sloterweg 400

De familie Bakker woonde in het laatste huis van het rijtje. Vader bouwde aan de zijkant van het huis een schuur. Van het huis bevinden zich verschillende foto's in het Stadsarchief Amsterdam.

Veelust, Sloterweg 400-416, Stadsarchief Amsterdam

Veelust, voorzijde Sloterweg 400, Stadsarchief Amsterdam

Veelust, zijgezicht Sloterweg 400, huis familie Bakker, Stadsarchief Amsterdam

Veelust, achterzijde Sloterweg 400, huis familie Bakker, Stadsarchief Amsterdam

Verhuizen

In 1954 werd de wijk Veelust gesloopt. De familie Bakker kreeg een woning in de Bos en Lommerbuurt op tweehoog. Het gezin, en vooral vader Bakker, kon niet wennen aan de bovenwoning in de stad. Ze waren blij toen ze een noodwoning vonden op een tuindersbedrijf aan de Zuiderakerweg. Later verhuisden ze naar het centrum van Sloten. Daar hebben ze gewoond tot ze naar het Zorgcentrum De Meerwende in Badhoevedorp verhuisden.

In 1984, toen het echtpaar 65 jaar getrouwd was, werden zij geïnterviewd. Hoewel ze inmiddels in De Meerwende woonden, was moeder nog altijd actief. Zij breide bijvoorbeeld nog steeds sokken voor “bisschop Sol, woonachtig in de tropen”, omdat de muggen niet door deze sokken heen staken. In de kamer hing nog altijd het portret van twee vrolijke tieners, hun dochters Lena en Joke, die in 1939 verdronken.

Vader en moeder Bakker, 65 jaar getrouwd in 1984, Westerpost. Archief John Koenen

Platina bruiloft

Twee oude bekenden uit Sloten vieren op 10 juli hun 65-jarig huwelijksfeest, nl. de heer N.B. Bakker en mevr. B. Bakker-Scheunhagen. De bruidegom is afkomstig uit het Noordhollandse Graft en zijn bruid uit de Haarlemmermeer, maar al heel kort na hun trouwen woonden zij in Sloten. Aan de Sloterweg, nabij Veelust. Maar door de woninghonger van Amsterdam werden ze verjaagd, nu staat er het gebouw van de IBM. Ze woonden daarna enkele jaren in de stad, maar gelukkig konden ze al gauw weer naar Sloten terug. Eerst aan de Zuiderakerweg en daarna in de kom van het dorp Sloten. Vader Bakker heeft als zovelen van zijn leeftijd geen vak kunnen leren, al heel jong moesten ze naar „de Baas”. In een gezin met 7 kinderen waren alle inkomsten welkom in die tijd. Vooral met grondwerk heeft hij zijn brood kunnen verdienen, maar ook stratenmaken is hem niet vreemd. Alles wist hij altijd aan te pakken. Maar een technicus is er wel aan hem verloren gegaan.

In de oorlog bouwde hij namelijk maalmolentjes, waarmee hij voor iedereen tarwe maalde tegen de prijs van een half ons meel voor 10 pond graan. Hij wist in het geheim een aftakking te maken vanaf de electrameter. Maar hij kreeg het wel een beetje benauwd toen er een „hoge piet” van het GEB met 5 pond graan aan kwam zetten. „Nu is het verraden”, dacht hij. Maar al vond de GEB-man de stroomvoorziening maar primitief aangelegd, er hielp geen lieve moeder aan, er moest gemalen worden en ook nog thuisgebracht.

Alles viel mee, vader Bakker kwam weer gewoon naar huis. Ze hadden bij het GEB ook alleen maar honger. Als er helemaal geen stroom meer was, werd die met de fiets opgewekt. De zoons weten het nog, trappen maar!

Op een ochtend om 5 uur ontdekte moeder dat er per ongeluk stroom was en om 8 uur toen vader wakker werd had ze al 110 pond klaar. Ja, want moeder zat ook nooit stil, elk vrij ogenblikje werd er gebreid. Tot voor een paar weken terug nog sokken voor bisschop Sol. Deze werkt in de tropen, in een gebied met veel muggen. Maar het aardige is dat ze niet door deze zelfgebreide sokken heensteken. Dus moeder maar breien.

En zo kan er nog veel meer verhaald worden, ook over het grote verdriet dat hen overkomen is. Op een zomerdag in 1938 gingen twee dochters Bakker met twee vriendinnen, ook zusjes, naar Zandvoort. Geen van hen kwam terug, alle vier zijn ze verdronken. Een foto met daarop twee vrolijke tieners hangt nog in de huiskamer.

Moeder Bakker is doof. Maar met een microfoon en een koptelefoon kan er uitstekend een gesprek gevoerd worden, want aan haar geheugen mankeert nog niets. Vader Bakker loopt wat moeilijk. Maar beiden zijn heel gelukkig met de uitstekende verzorging die ze in „De Meerwende” in Badhoevedorp genieten. Het zal op 10 juli vast een groot feest worden samen met de 10 kinderen, 12 klein- en 4 achterkleinkinderen daar in dat tehuis.

Westerpost, archief John Koenen

VEELUST

Onmiddellijk naast de Ringspoordijk op Sloten lag Veelust, een korte straat met aan weerszijden een rij huizen, begin 1900 gebouwd, slecht onderheid. Twee rijen van 8 huisjes, Sloterweg 386 tot 398 en 400 tot 416. De arbeiderswoningen zijn in 1953 en 1954 gesloopt. Daarvoor stond op die plek een boerderij, een kleine buitenplaats met een paar arbeiderswoninkjes, “Land en Veelust” genoemd.

Nette buurt

Tijdens een gesprek met Henk Buis in Amstelveen in juni 2020 kwam naar voren dat Veelust wel bestond uit arbeidershuisjes, een autosloperij (Burgers), houtopslagplaats en een boomgaard, maar dat het toch een nette buurt was. De buurtkinderen voetbalden, knikkerden, tolden en speelden “wegkruipertje” (verstoppertje). Mede door de autosloperij en houtopslag was het een waar speelparadijs. Henk Buis vertelde dat naast de familie Bakker fietsenhandelaar Van Doorn woonde (fietsen op de 1^e verdieping in de slaapkamer) die fietsen verhuurde.

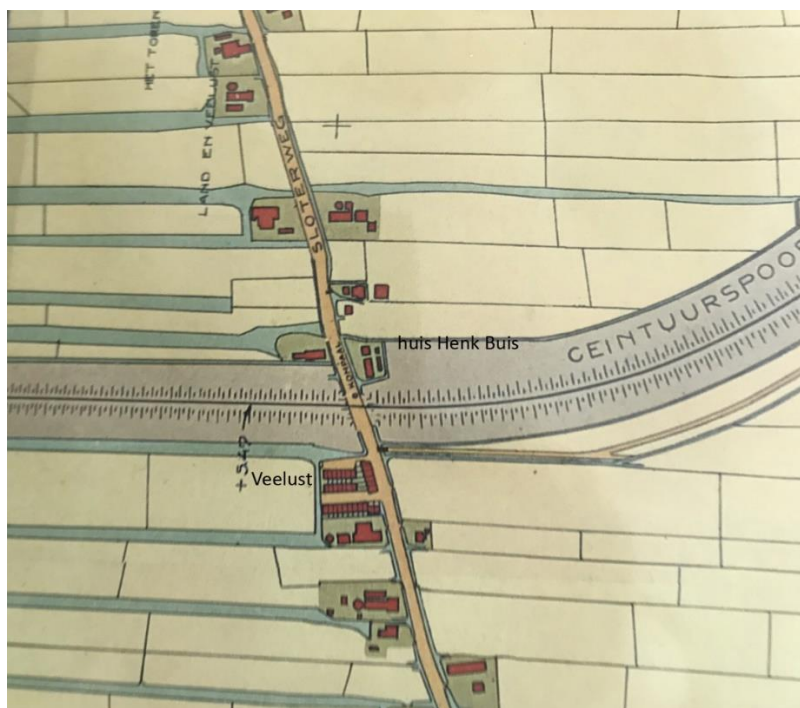
Henk Buis is geboren in 1925 en woonde in zijn jeugd op Sloterweg 365, aan de andere kant van de ceintuurspoorbaan, gelegen aan de rechterzijde van de weg. Henks vader had een heibedrijf, waar vader Bakker ook regelmatig werkte.

Henk kan zich niet meer herinneren hoe hij hoorde van het drama van de vier verdrinken meisjes. Wel dat het een enorme impact had op iedereen in de buurt en in heel Sloten. Toen de zusjes Bakker thuis waren opgebaard mochten alle kinderen uit de buurt langskomen om afscheid te nemen. Op de dag van de begrafenis luidden onophoudelijk de kerkklokken. Henk was niet bij de begrafenis, het was vakantietijd en van 7 uur 's morgens tot 7 uur 's avonds plukte hij bonen bij een naburige tuinder op de Zuiderakerweg, maar hij hoorde wel de klokken. Het emotioneert zowel Henk als zijn vrouw Koos, dochter van bakker Scheltes, als ze de foto van de vier meisjes zien. Henk vertelt dat de katholieke kerk een enorme steun is geweest bij het verwerken van het verdriet bij beide gezinnen.

Bakker Scheltes, foto Henk Buis

Op deze foto is bakker Scheltes te zien, die net brood heeft afgeleverd op Veelust. Het laatste huis links op de foto is van de familie Bakker, met nog net zichtbaar de schuur naast het huis. In de koets twee meisjes Hazenkamp, burens van familie Bakker.

*Links voor de Ceintuurspoorbaan wijkje Veelust,
rechts na de ceintuurspoorbaan huis familie Buis, archief Henk Buis*

Foto Stadsarchief Amsterdam

Sloop Veelust en Sloterweg 426 in 1954

De woningen en boerderijen werden gesloopt t.b.v. nieuwbouw van Slotervaart. Op de foto Veelust gezien in westelijke richting vanaf de Ringspoordijk. Geheel links een deel van Sloterweg 426, de hoeve 'Kent U Zelfen'. Daar rechts voor het rijtje Sloterweg 400 - 416 v.r.n.l. en daar weer rechts voor de nummers 386 en 388. De rest van dat rijtje (390 - 398) is al afgebroken.

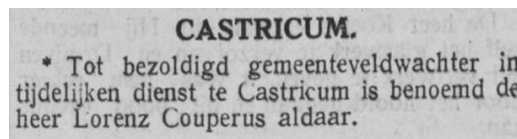
Peeterse, Jan (1914-1981), De Arbeiderspers

BIJLAGEN

Castricum

In de zomermaanden had de gemeentepolitie een speciale post op het strandplateau. Daar werden vaak ter versterking van de politie in Bakkum, paarden van de Bereden Politie ingezet waarmee gepatrouilleerd werd op het strand en over de eerste duinenrij.

De 30-jarige politiefunctionaris Lorenz Couperus had een aanstelling als toezichthouder op het strand. Hij is ook degene die de aangifte van overlijden heeft gedaan bij de burgerlijke stand op 31 juli 1939 met de ambtelijke verklaring "daarvan uit eigen wetenschap kennis dragende." Waarschijnlijk patrouilleerde hij die dag op het strand.

Annonce, 15 november 1934, Alkmaarsche Courant, Regionaal Archief Alkmaar

Post van de gemeentepolitie op het strandplateau aan de Zeeweg in 1930, beeldbank Oud-Castricum nr. 001840

Bereden politie, strand Castricum, beeldbank Oud-Castricum, nr. 503858

Westfriesch Dagblad, 31 juli 1939

Zuster J.M.P. Boelrijk, wijkverpleegkundige te Castricum, beeldbank Oud-Castricum nr. 25017

Akten van overlijden

Akte van overlijden Bep Sol op 31 juli 1939, register gemeente Castricum.

20 e Blad.

N°. 75

Heden een en dertig juli
negentienhonderd negen en dertig verscheen voor mij, Ambtenaar van den Burgerlijken
Stand der gemeente Castricum, Couperus, Kornel
oud dertig jaren, ambtenaar
wonende te Castricum,
die verklaarde, daarvan uit eigen wetenschap kennis dragende, dat op
dertig juli dezes jaars,
des na middags ten vyf ure, in deze gemeente is overleden
bevonden: Sol, Elisabeth Maria Agnes
oud zeventien jaren, winkelmeisje
geboren te Amsterdam en wonende te Amsterdam
dochter van Sol, Cornelis Johannes, tuinder
en Rukke, Maria Anna Elisabeth, londer
broef, beiden wonende te Amsterdam
Waarvan akte, welke overeenkomstig de wet is voorgelezen.

Couperus De Ambtenaar voornoemd,
Kunenburg

Regionaal Archief Alkmaar

N°. 76

Heden een en dertig juli
negentienhonderd negen en dertig verscheen voor mij, Ambtenaar van den Burgerlijken
Stand der gemeente Castricum, Couperus Korent
oud derdiz jaren, ambtenaar
wonende te Castricum,
die verklaarde, daarvan uit eigen wetenschap kennis dragende, dat op
derdiz juli dezes jaars,
des na middags ten vijf ure, in deze gemeente is overleden
bevonder: Sol, Anna maria blisabeth
oud vijftien jaren, ronder beroep
geboren te Amsterdam en wonende te Amsterdam
dochter van Sol, Cornelis Johannes, kinder
en Rijke, Maria Anna blisabeth, ronder
beroep, beiden wonende te Amsterdam
Waarvan akte, welke overeenkomstig de wet is voorgelezen.

P. Couperus De Ambtenaar voornoemd,
Chuker

Regionaal Archief Alkmaar

Akte van overlijden Lena Bakker op 31 juli 1939, register gemeente Castricum.

July 1939

N°. 77

Heden een en dertig Juli
negentienhonderd negen en dertig verscheen voor mij, Ambtenaar van den Burgerlijken
Stand der gemeente Castricum, Couperus, horend
oud dertig jaren, ambtenaar
wonende te Castricum,
die verklaarde, daarvan uit eigen wetenschap kennis dragende, dat op
dertig Juli dezes jaars,
des na middags ten viyf ure, in deze gemeente is overleden
beoondas: Bakker, Helena maria
oud achtien jaren, diensthoud
geboren te Haarlemmermeer en wonende te Amsterdam
dochter van Bakker, Nicolaas Bonifacius
los werkmans en Scheunhage, Bertha, zonder
beroep, beiden wonende te Amsterdam
Waarvan akte, welke overeenkomstig de wet is voorgelezen.

P. Couperus De Ambtenaar voornoemd,
W. H. H. H.

Regionaal Archief Alkmaar

Heden een en dertig Juli
negentienhonderd negen en dertig verscheen voor mij, Ambtenaar van den Burgerlijken
Stand der gemeente Castricum, Couperus, Lorenz
oud dertig jaren, ambtenaar
wonende te Castricum,
die verklaarde, daarvan uit eigen wetenschap kennis dragende, dat op
dertig Juli dezes jaars,
des na middags ten vijf ure, in deze gemeente is overleden
bloonden: Bakker, Jouske Jofina
oud zestien jaren —, dienstbode —
geboren te Scherpenweerd en wonende te Amsterdam
dochter van Bakker, Nicolaas Bonifacius
los werkmans en Scheunkage, Bertha, kon-
der beroep, beiden wonende te Amsterdam.

Waarvan akte, welke overeenkomstig de wet is voorgelezen.

P. Couperus

De Ambtenaar voornoemd,

Mauhuys

Bidprentjes

Katholieke bidprentjes werden uitgegeven als aandenken bij overlijden en bij de uitvaart uitgedeeld. De prentjes zijn voorzien van een religieuze afbeelding en een gebed. Bidprentjes konden in een kerkboek worden gestoken, zodat men tijdens de mis deze personen in herinnering kon roepen. Bij de familie Bakker en Sol is het bidprentje bewaard gebleven, Riek Sol maakte haar eigen bidprentje.

"Hij leidde hen buiten tot aan Bethanië; en Zijn handen opheffende, zegende Hij hen. En het geschiedde, als Hij hen zegende, dat Hij van hen scheidde, en werd opgenomen in de hemel,".
Lukas 24 vers 50, 51

"De boosheid der wereld en de listen van den vijand mochten hare jeugdige harten niet bederven, hare blanke zielen niet besmetten; daarom nam de Alwijze en Algoede Vader ze tot zich...."

"De dood heeft ze uit de gevaarvolle zee van dit leven binnengevoerd in de veilige haven", H. Ephrem

"Zalig zij die treuren, want zij zullen vertroost worden", uit "De Bergrede van Jezus", Mattheüs 5 vers 1-12

Bidprentje van Zuster Edwarda (Riek Sol)

Riek heeft dit bidprentje waarschijnlijk zelf gemaakt, ter nagedachtenis aan haar zussen. Een portretje van An en Bep met hun initialen, omlijst door vergeet-mij-nietjes en een blanke lelie, symbool voor onschuld. R.I.P = Requiescat In Pace (Moge zij in vrede rusten)

De spreuk: "Zoete here Jesu-mijn, laat ze in rust en vrede zijn", de laatste regels van "Dies Irae." Dies Irae (dag van toorn) is een gezang uit de Latijnse Requiem Mis der Overledenen. De tekst is geschreven midden 13e eeuw, in de omgeving van de Franciscaanse beweging. Het is toegeschreven aan Thomas van Celano, de biograaf van Sint Franciscus. De tekst weerspiegelt de laatmiddeleeuwse angst voor de dood en de nadruk op het laatste oordeel; woede en onmacht tegenover de dood.

Oudste bron: 1250, brevier (gebedenboek) van Sint Clara van Assisi. De vertaling is van Guido Gezelle.

De 6 zussen Sol, links An en Bep

"De Telegraaf", 31 juli 1939:

"VIER MEISJES IN ZEE VERDRONKEN. AL SPELENDE TE VER GEGAAN.

(VAN ONZEN SPECIALEN VERSLAGGEVER).

De strandvreugde te Castricum a/Zee is zondagmiddag wreed verstoord. Diepe verslagenheid maakte zich van de duizenden badgasten meester, toen de roep langs het strand ging: "Er zijn vier meisjes door een vloedgolf gegrepen en verdronken." Het was het eerste ongeluk in deze badplaats voor dit jaar. Een ongeluk, waarbij twee Amsterdamsche gezinnen in rouw zijn gedompeld. De slachtoffers van deze tragische gebeurtenis zijn de 18-jarige Elizabeth Sol en haar 16-jarige zuster Annie, wonende Osdorperweg 240 te Amsterdam en de 18-jarige Helena Bakker en haar 16-jarige zuster Jouke van den Sloterweg 400 te Amsterdam. Zij konden geen van allen zwemmen.

De meisjes die tot de geregelde gasten van Castricum aan Zee behoorden en dus de grilligheid van de zee wel kenden, waren 's morgens per fiets uit de hoofdstad gekomen. Het was eb en de zon brandde, zoodat het niet lang duurde, of de meisjes begaven zich in zee ter hoogte van het onbewaakte gedeelte voor het tentenkamp in Noord. De dienstdoende badman, die tot taak heeft nauwlettend toezicht te houden op de gedragingen van de badgasten, waarschuwde, dat de zee erg trok en dat zij uiterst voorzichtig moesten zijn. Zij hadden een bal mee in zee genomen. Al spelende bemerkten zij, dat de waarschuwingen van den badman niet van grond waren ontbloot. Zij hadden de grootste moeite om loopende tegen den stroom in weer op de plaats te komen waar zij in het water waren gegaan. "De zee trekt verschrikkelijk" vertelden zij aan de burens van het strand. Dezen hadden reeds geconstateerd, dat de meisjes ver waren afgedreven. Men zou dus denken, dat de baadsters, toen zij 's middags voor den tweede maal in zee gingen, dubbel voorzichtig zouden zijn. Het had er aanvankelijk ook allen schijn van, want zij verwijderden zich niet verder dan 10 of 15 meter, maar al springende en stoeiende geraakten zij op de bank en waren ongemerkt door den sterken stroom wat verder naar het Noorden geduwd. Vermoedelijk hebben zij het dreigende gevaar van dien plotseling opkomenden vloed — het was "springtij" — niet gevoeld, of onderschat. Op het strand stonden enkele bekenden, die met de armen zwaaiden, ten teken, dat de meisjes terug moesten komen, maar hoe men ook wenkte zij kwamen niet, zoodat men achteraf veronderstelde dat de seinen niet door de meisjes zijn gegrepen.

Tot zij ten slotte omstreeks drie uur tot haar schrik bemerkten, dat zij omringd waren door het hooge water, was het feitelijk al te laat. De omstandigheid dat zij geen van allen konden zwemmen wreekte zich op wel heel wreede wijze. De menschen op het strand zagen nog dat de baadsters elkaar de hand gaven en probeerden het strand te bereiken, doch daartoe waren zij gedwongen het diepe zwin over te steken, waar ongeveer 1.80 à 2 meter water stond. Het noodlot voltrok zich snel tot groote ontsteltenis van de toeschouwers. Een der meisjes, bemerkend, dat zij geen grond meer voelde, liet de hand van haar zuster los en een oogenblik later werden alle vier door een golf omgegooid. Zij kwamen niet meer boven.

Met lijnen in zee.

Artsen verklaarden later dat de slachtoffers onmiddellijk gestikt moesten zijn zodat de hulp die direct werd geboden niet meer kon baten. De badman was een van de ooggetuigen die het ongeluk op circa 30 meter uit de kust op eenigen afstand zijdelings van zich zag gebeuren. Hij stond voor de moeilijke beslissing, de dichtbevolkte zee voor hem alleen te laten, hetgeen vele gevaren in zich droeg, of zijn post te verlaten en naar een plaats te varen, waar hij feitelijk geen toezicht behoefde te houden, namelijk het vrije strand. Hij bepaalde er zich aanvankelijk toe hulp te roepen en de omstanders waarschuwden den hulppost. Het toeval wilde, dat er ook leden van de Amsterdamsche Reddingsbrigade op het strand waren, waarvan eenigen zich met gordels en lijnen in zee begaven, terwijl twee marechaussees en een rijksveldwachter de badgasten door het spannen van een touw op een afstand hielden.

Een van de leden van de Amsterdamsche Reddingsbrigade, de heer W. F. Burger, gedroeg zich zeer moedig. Hij begaf zich verscheidene malen met een lijn in zee en wist, later geholpen door anderen, drie meisjes op het strand te brengen.

Het vierde meisje kon men niet zoo gauw vinden, totdat het lijk aanspoelde op enkele meters uit de kust. Dankzij deze hulpactie die toch snel maar naar het oordeel van de ontdane toeschouwers eigenlijk nog niet snel genoeg aanwezig was, slaagde men er in een van de meisjes binnen tien minuten terug te halen. De anderen volgden circa een halfuur later.

Hulp vergeefs.

Volgens het onmiddellijk ingestelde onderzoek door de op het strand aanwezige dokters uit Hilversum, Koog aan den Zaan en Castricum, was naar alle waarschijnlijkheid de dood der slachtoffers al ingetreden, toen zij bij de bank onder water waren getrokken.

Niettemin hebben zij, tezamen met de eerste hulp bij ongelukken en ter zake kundige omstanders, alles in het werk gesteld om de levensgeesten weer op te wekken door het wrijven van de voeten, hartmassage, kunstmatige ademhaling en met gebruikmaking van een zuurstofapparaat. Deze hulp mocht niet meer baten.

De lijken zijn later, toen zij door de familie waren herkend, naar het lijkenhuis te Castricum-Binnen overgebracht. De burgemeester, mr.

C.A.F.H.W.B. van der Clooster baron Sloet tot Everlo, die onmiddellijk was gewaarschuwd was, was snel ter plaatse en heeft nog de leiding kunnen nemen bij de hulpverlening.

Hij zorgde ook, dat er geestelijke bijstand verleend zou kunnen worden. De toestand was echter hopeloos. Des avonds heeft nog de officier van Justitie uit Alkmaar zich van het gebeurde op de hoogte gesteld.

Uit de gesprekken die wij met badgasten hadden, kwam telkens naar voren dat men maar matig tevreden was over het toezicht op het strand. Men verwondert er zich bijvoorbeeld over, dat niet, zooals in vele andere badplaatsen, een roeiboot achter de baders in zee lag, vooral op een dag als dezen met een sterken stroom die tal van gevaren in zich bergt. Voorts meende men, dat de post van de reddingsbrigade te laag is, zoodat een vrij uitzicht over het strand niet goed mogelijk is. Waarom, zoo vroeg men, bouwt men geen verhoogden uitzichtpost zooals in andere badplaatsen welke het toezicht vergemakkelijken.

Van officieele zijde vernamen wij evenwel, dat nog onlangs het aantal lijnen en gordels over het geheele strand op last van het gemeentebestuur is uitgebreid en dat den badman uitdrukkelijk de order is gegeven, op het gedeelte waar hij toezicht moet houden zich uitsluitend te bepalen tot de baders in dat deel van de zee. Het staat vast dat hij zich aan die orders heeft gehouden en ook voorzien was van reddingsmateriaal.

De schuldvraag wordt door de politie nader onderzocht. Het zal o.i. wel aanbeveling verdienen of het zwemmen op het vrije gedeelte van dit strand te verbieden of het gemeentelijk toezicht ook tot dat gebied uit te breiden.

Aan den anderen kant mag men niet vergeten dat de badgasten steeds gewaarschuwd worden, zichzelf, en dus hun redders, niet noodeloos in gevaar te brengen.

Doen zij dit toch zooals dit vandaag is geschied, dan zijn de risico's zeer groot, vooral als men de zwemkunst niet beheerscht. Dit eerste ongeluk te Castricum gedurende dit seizoen heeft deze waarheid wel zeer duidelijk gedemonstreerd. Men kan slechts hopen dat de gasten van deze badplaats de zoo hoognoodige leering uit het gebeurde zullen trekken."

In dezelfde krant, De Telegraaf, stond op 31 juli ook het volgende bericht:

***“Reddingsmateriaal wordt uitgebreid te Castricum.
Bovendien strengere maatregelen tegen overtredingen.
Toestand was tot dusver nogal primitief.***

Castricum 31 Juli. — Na een noodlottig ongeval zooals gisteren op het strand te Bakkum is gebeurd, waarbij vier meisjes zijn verdronken, dringt zich steeds weer dezelfde vraag naar voren: Aan wie de schuld? Aan de badgasten of aan het toezicht? Het is een algemeen bekend feit dat het verantwoordelijkheidsgevoel van de baders, zeer speciaal als zij niet kunnen zwemmen, nog veel te wenschen overlaat. Men moet constateeren, dat in vrijwel alle Nederlandsche badplaatsen de borden met “Gevaarlijk zwemmen” of “Zwemmen verboden” door een groot gedeelte van de badgasten en vooral door de dagjesmensen worden genegeerd. De gevaren van de zee, de kracht van den onderstroom in de zwinen bij een naar zee trekkende mui worden op onbegrijpelijke wijze onderschat.

Dat kinderen geen gevaar zien is nog tot daaraan toe, maar dat volwassen mensen goeden raad, welke op jarenlange ervaring berust, volkomen in den wind slaan, is ergerlijk, en dat er niet nog meer ongelukken aan zee gebeuren, is te danken aan hen, maar dan ook uitsluitend aan hen, die met inzet van eigen leven de pogingen tot zelfmoord, want zoo moet men de gedragingen van de roekeloozen -wij schakelen hier even uit den dood van de vier Amsterdamsche meisjes, omdat het nader onderzoek zal moeten uitwijzen, of roekeloze onvoorzichtigheid -zij konden niet zwemmen en waren gewaarschuwd-, inderdaad oorzaak geworden is van dit ontzettende verdrinkingsgeval.

Maar men zal zich herinneren dat enkele jaren geleden te Castricum vlakbij het bord „Gevaarlijk zwemmen” iemand in zee is gegaan en verdronken. De burgemeester maakte toen ook door publicatie in de pers bekend, dat allen, die tegen de voorschriften en waarschuwingen hun leven wilden wagen, geen hulp zouden krijgen van de menschen die met het toezicht waren belast. Het Gemeentebestuur en de strandexploitatie bedanken er voor vele levens van anderen op het spel zetten om één kwaadwillende uit zee te halen. Men kan dat een

harden maatregel noemen, maar het kon niet op den ouden voet doorgaan.

Dit sloot echter niet uit, dat burgemeester mr. C. Sloet alles deed om het toezicht op strand zo goed mogelijk te regelen. Een andere vraag is het, of deze regeling mogelijk op enkele onderdeelen, nog kon worden uitgebreid. En naar wij vernemen, zullen er binnenkort nieuwe maatregelen worden genomen, welke aansluiten bij de wenschen, die wij aan het slot van onze reportage over het ongeluk van Zondag hebben geuit.

Er komt een vlet.

Wat wij reeds bezitten is het volgende, aldus de burgemeester, het toezicht op het strand wordt uitgeoefend door twee maréchaussees, drie gemeenteveldwachters en één extra politiemans in de Noord, benevens twee badmeesters, bij de exploitatie van den heer J.W. Kockx. Een van deze badmannen moet volgens het contract tussen de gemeente en den exploitant, zich uitsluitend bepalen tot het toezicht in zee. Hij is uitgerust met reddingsmateriaal en heeft een strook te bedienen van circa 400 meter, waarbinnen een nog kleiner gebied is afgepaald, waar de zwemmers eigenlijk moeten blijven. Bovendien zal ik er op aandringen, dat althans op drukke dagen een vlet achter de baders in zee zal zijn, zoodat ook in het water en niet meer uitsluitend op het strand, toezicht mogelijk is. (Wij drongen in ons verslag reeds aan op een dergelijken maatregelen – Red.)

De kosten van een dergelijke bootuitrusting moeten evenwel niet worden onderschat, doch ik vertrouw dat daarop wel iets te vinden zal zijn. Men moet dus verwachten, dat de zee, die te Castricum als zeer gevaarlijk bekendstaat, slechts voor een klein gedeelte toegankelijk blijft, een maatregel, die in het belang is van het publiek. “Neemt” men dat niet, dat volgen rigoureuze maatregelen. De reddingsdienst was nu reeds uitstekend georganiseerd, maar we hadden niet de minste medewerking van het publiek. Links en rechts van den badman mogen zich op enkele meters uit de kust slechts baders bevinden.

Dit nu is een toestand, die verbeterd kan worden, aldus de burgemeester. In overleg met provincie en rijk ben ik van plan nog meer borden te plaatsen, waarop te lezen staat, waar men mag zwemmen en waar niet. Er is wel een bord aan den strandafgang, maar dit is blijkbaar niet voldoende.

Mijn bedoeling is, dat voor de exploitatie-Kockx, dus naar het Noorden, slechts over een breedte van circa honderd meter zal mogen worden gezwommen. Daar buiten zal het ten strengste worden verboden. Waarschuwingen worden niet meer gegeven: iedere overtreder krijgt onmiddellijk proces-verbaal. De taak van den badman wordt dus een uitvoerbare.

De vierhonderd meter van thans zijn inderdaad te groot, want al mogen de baders buiten het afgepaalde gebied niet ver in zee gaan, niemand hield zich aan dit verbod.

Geen verantwoordelijkheidsgevoel.

Juist als er, zoals gisteren, iets gebeurt, wil men wel helpen, maar dan is het te laat. Men zou alles graag afwentelen op de autoriteiten, die dit en dat moeten doen, maar als redelijkerwijs alles in orde is, moet men kunnen vertrouwen op het verantwoordelijkheidsgevoel van de badgasten en daar ontbreekt het jammer genoeg nog aan. Er zijn den laatsten tijd door de politie talloze processen-verbaal gemaakt en dit ontmoet veel critiek. Nu, men moet er op rekenen, dat er nog strenger wordt opgetreden, als men onwillig blijft de taak van de toezichthouders vrijwillig te vergemakkelijken, aldus de burgemeester. Wij hebben een groot aantal haspels met reddingslijnen, verscheidene reddingsbakken met stokken en lijnen. Er is een zuurstofapparaat en de heer Kockx heeft vorig jaar op mijn aandringen opdracht gekregen, beter dan voorheen aan zijn verplichtingen te voldoen. De controle is scherp en wordt regelmatig uitgeoefend. Bij hem is deze zaak in orde. Toch ben ik voornemens, het reddingsmateriaal meer over het strand te verdeelen en uit te breiden met vier z.g. drijvers, zooals die in Noordwijk en Bloemendaal in gebruik zijn en daar uitstekend voldoen. Ook zal ik een tweede zuurstofapparaat aanschaffen.

Het gemeentebestuur voelt zijn verantwoordelijkheid, maar men kan niet verlangen, dat het aanschaffen van materiaal en het aanstellen van personeel tot in het oneindige doorgaat.

De mensen moeten ook leeren zichzelf te beschermen en niet noodeloos eigen leven en dat van anderen in gevaar te brengen. Wij noemen in ons verslag nog de hogere opstelling van den reddingspost, zoodat een ruim aanzicht over het strand kan worden verkregen. Als aan al die wenschen door de nieuwe maatregelen van den burgemeester is voldaan, dan kan men rustig naar Castricum komen en zwemmen en zich vermaken, mits men zich als verantwoordelijk mensch houdt aan de voorschriften. Wat voor Castricum geldt, is ook van kracht voor de andere Nederlandsche badplaatsen. Zonder zelfopvoeding zullen ongelukken nooit uitblijven.

Op onze redactie te Amsterdam vervoegde zich nog een ooggetuige van het droeve ongeluk, die ook behulpzaam was geweest bij het helaas vruchteloos reddingswerk. Hij wilde er nadrukkelijk op wijzen, dat de houding van het publiek in alle opzichten voorbeeldig was geweest en dat de strandbezoekers zelf een afzetting hadden gevormd, toen er nog geen politie aanwezig was.

Al is er volgens hem niet direct te zeggen, in welk opzicht er een blaam op de autoriteiten geworpen zou kunnen worden, tóch kan men zich niet aan den indruk onttrekken, dat het reddingsmateriaal wel wat erg primitief en gering was. Betere hulp had gisteren helaas toch geen redding kunnen brengen (zooals ook onze speciale verslaggever reeds schreef), maar waren er wel mogelijkheden geweest om de levensgeesten op te wekken, dan had men machteloos gestaan wegens het onvoldoende materiaal. Uit hetgeen zoowel de burgemeester heeft medegedeeld als de ooggetuigen kan men ten slotte wel concluderen, dat uitbreiding van reddingsmateriaal en toezicht te Castricum a/Zee een gebiedende eisch is."

VIER MEISJES TE CASTRICUM IN ZEE VERDRONKEN

Waarschijnlijk door een hoge golf in de diepe geul tusschen
de tweede en de eerste zandbank gesleurd.

Alle reddingspogingen vergeefs

Een ontstellende ontdekking deden gistermiddag tegen drie uur bezoekers van het strand te Castricum. Daar toch spoelden omstreeks dat tijdstip de lichamen van vier jonge meisjes, die kort te voren door een golf overspoeld waren, gekleed in badcostuum aan.....

Drie artsen werden gealarmeerd; de dokter van het dorp en twee dokters uit Hilversum en uit Koog aan de Zaan, die op dat oogenblik in het Badhotel te Castricum aan Zee vertoefden. Zij deden nog pogingen om de levensgeesten weer op te wekken, maar het mocht niet baten. Vastgesteld kon worden, dat de omgekomenen twee zusjes Bakker van den Sloterweg en twee zusjes Sol van den Osdorperweg te Amsterdam-West waren.

Zij waren des ochtends tezamen per fiets naar Castricum aan zee gegaan. Op het bewaakte strand hadden zij een tentje gehuurd. Later stonden zij op een drooggevalen bank niet ver van het strand te dansen. Eensklaps zagen andere baders haar verdwijnen; zij kwamen niet meer boven...

Onmiddellijk werden reddingspogingen ondernomen, maar zonder resultaat. Drie lichamen spoelden na tien minuten aan, het vierde even later. De dokters, die weldra aanwezig waren, konden niets meer uitrusten.

De slachtoffers zijn de 16-jarige Elisabeth Sol en de 18-jarige Annie Sol van den Osdorperweg en de 17-jarige Jouke Bakker en de 18-jarige Helena Bakker van den Sloterweg. De vaders zijn gisteravond nog naar Castricum gegaan; zij hebben hun kinderen herkend. Twee Amsterdamsche gezinnen zijn dus in diepen rouw gedompeld...

De oorzaak van het ongeluk is moeilijk vast te stellen. Vermoedelijk is een der meisjes al springend in een kuil terecht gekomen, terwijl zij bij haar val de anderen heeft meegesleurd. Er is op dat gedeelte van het strand voldoende bewaking. Ook is er reddingsmateriaal voorhanden. In dit geval is echter alles zoo vlug

gegaan, dat alle reddingspogingen tevergeefs werden gedaan.

* * *

Nader vernemen wij de volgende bijzonderheden:

Spelend in de hoge golven, bereikten de meisjes, die gezamenlijk uit waren, de tweede zandbank, welke circa tachtig meter uit de kust gelegen is. Terwijl zij hier naar hartelust rondsprongen en -dansten, werden zij opgemerkt door een der strandbezoekers, die haar toeriep terug te komen: „Je weet, dat jullie niet zwemmen kunt”. Ondanks dezen raad keerden de vriendinnen niet terug.

Toen de man, die merkte, dat aan zijn advies geen gevolg gegeven werd, even later opnieuw de richting van de zandbank uitkeek, was van de meisjes geen spoor meer te bekennen. Naar alle waarschijnlijkheid zijn ze door een hoge golf in de diepe geul tusschen de tweede en de eerste bank, welke op ongeveer vijftig meter van de kust gelegen is, geworpen. Deze geul is uiterst gevaarlijk, vooral bij opkomend getij, zooals ten tijde van het ongeluk het geval was, mede door het drijfzand en de vele gaten, welke daar tijdens eb door kinderen gegraven zijn.

Direct wierpen leden van de A.R.B. reddingslijnen uit en reeds spoedig werd de eerste drenkelinge op het droge gebracht. Koortsachtig ging men voort met zoeken, doch vooreerst werd niets gevonden. Na circa tien minuten spoelde het tweede slachtoffer aan, even later de twee andere meisjes.

Op het strand stelden de leden van de E. H.B.O. alle pogingen in het werk om de levensgeesten bij de slachtoffers op te wekken. Ook twee geneesheeren, die op het strand aanwezig waren, verleenden hun medewerking. Het waren de heeren dr. Van der Schatte Olivier uit Hilversum en dr. Hartingius uit Koog aan de Zaan. Ook de plaatselijke geneesheer, dr. H. Leenaers, verscheen ter assistentie.

De pogingen de levensgeesten weder op te wekken door kunstmatige ademhaling met behulp van twee zuurstofapparaten, werden bijna twee uren voortgezet, echter zonder resultaat.

Inmiddels had men de onbewoonde tent gevonden. „Omwonenden” verklaarden, dat de vier meisjes hier haar intrek hadden genomen en later herkenden zij inderdaad in de slachtoffers hun buurvrouwen. Naar schatting waren de meisjes achttien tot twintig jaar oud.

Bij de reddingspogingen onderscheidde zich in het bijzonder een lid van de A.R.B., de heer W. F. Burger, die zich tot viermaal toe in zee begaf, hoewel omstanders het hem ont-raden.

Tragisch ongeluk aan het strand te Castricum aan Zee.

Vier meisjes in zee verdronken.

Vier Amsterdamsche meisjes van 16 tot 18 jaar zijn gistermiddag te Castricum aan het vrije strand, waar geen toezicht wordt gehouden, in de Noordzee verdronken. Hoewel moeilijk te bepalen is hoe het ongeluk zich precies heeft voorgedaan, kan uit de verklaringen van omstanders worden opgemaakt, dat het viertal door zich te ver in zee te wagen, om het leven is gekomen.

Spelend in de hoge golven bereikten de meisjes, die gezamenlijk uit waren, de tweede zandbank, welke circa tachtig meter uit de kust gelegen is. Terwijl zij hier naar hartelust rondsprongen en -dansten, werden zij opgemerkt door een der strandbezoekers, die haar toeriep terug te komen: „je weet, dat jullie niet zwemmen kunt”. Ondanks dezen raad keerden de vriendinnen niet terug. Toen de man, die merkte, dat aan zijn advies geen gevolg gegeven werd, even later opnieuw de richting van de zandbank uitkeek, was van de meisjes geen spoor meer te bekennen. Naar alle waarschijnlijkheid zijn zij door een hoge golf in de diepe geul tussen de tweede en de eerste bank, welke op ongeveer vijftig meter van de kust gelegen is, geworpen. Deze geul is uiterst gevaarlijk, vooral bij opkomend getij, zooals ten tijde van het ongeluk het geval was, mede door het drijfzand en de vele gaten, welke daar tijdens eb door kinderen gegraven zijn.

Direct wierpen leden van den A.R.B. reddingslijnen uit en reeds spoedig werd de eerste drenkelinge op het droge gebracht. Koortsachtig ging men voort met zoeken, doch vooreerst werd niets gevonden. Na circa tien minuten spoelde het lijk van het tweede slachtoffer aan, even later de lijken van de twee andere meisjes. Op het strand stelden de leden van de E.H.B.O. alle pogingen in het werk om de levensgeesten bij de slachtoffers op te wekken. Ook twee geneesheeren, die op het strand aanwezig waren, verleenden hun medewerking. Het waren de heeren dr. van der Schatte Olivier uit Hilversum en dr. Hartingius uit Koog aan de Zaan, terwijl de plaatselijke geneesheer, dr. H. Leenaers, even later ter assistentie verscheen. Voorts waren aanwezig de rijksveldwachter en de badmeester, terwijl ook de burgemeester van Castricum, mr. C. A. F. H. W. B. van der Clooster baron Sloet tot Everlo door aanwezig te zijn van zijn medeleven getuigde.

De pogingen de levensgeesten weder op te wekken door kunstmatige ademhaling met behulp van twee zuurstofapparaten, werden bijna twee uren voortgezet, echter zonder resultaat.

Inmiddels had men reeds de onbewoonde

tent gevonden. „Omwonenden” verklaarden, dat de vier meisjes hier haar intrek hadden genomen en later herkenden zij inderdaad in de slachtoffers hun buurvrouwen. Naar schatting waren de meisjes 16 tot 18 jaar oud.

De lijken der slachtoffers zijn overgebracht naar den politiepost te Castricum, waar de gewaarschuwde vaders hun dochters herkenden.

Bij de reddingspogingen onderscheidde zich in het bijzonder een lid van den A.R.B., de heer W. F. Burger, die zich tot vier maal toe in zee begaf, hoewel omstanders het hem ontrieden.

Vier Amsterdamsche meisjes.

Bij nader onderzoek is gebleken, dat de meisjes, die aan het strand te Castricum aan zee den verdrinkingsdood vonden, de gezusters E. en A. Sol en de gezusters Js. en H. M. Bakker zijn, alle vier afkomstig uit Amsterdam, haar leeftijden varieerden tussen de zeventien en achttien jaar.

Onze corresponderen: schrijft nader:

Het strandgedeelte aan het Noordelijk gedeelte, alsook aan het Zuidelijk gedeelte, waar de Duitsche monitor de „Salamander” ligt, zijn gevaarlijk voor de baders, zoodat oppassen op deze plaatsen geboden is. Daar op de plaats, waar deze slachtoffers zijn verdronken, ligt achter de tweede bank een gevaarlijke kuil. Nu ligt het vermoeden voor de hand, dat één der meisjes door den vloed eenigszins terug geslagen werd en in deze kuil terecht kwam, met gevolg, dat, doordat zij elkaar vasthielden, in deze kuil zijn terecht gekomen en door den ondergrondse stroom zijn gegrepen. De marechaussee, de strand- en rijkspolitie waren direct ter plaatse, terwijl de burgemeester ook terstond op de plaats aanwezig was en het onderzoek leidde. De slachtoffers zijn hierna naar het lijkenhuisje in het dorp gebracht waarna de beide vaders, na direct ontboden te zijn, hun kinderen als de hunne herkenden. De burgemeester heeft voorloopig beslag hierop gelegd tot het onderzoek is afgelopen.

De feestvreugde, die aan het strand den geheelen dag had geduurd, was door dit noodlottig ongeval plotseling verdwenen.

In verband met dit treurig ongeval willen wij nog even in herinnering brengen hetgeen den heer Bedeke Sr. eenige jaren geleden heeft voorgesteld, n.l. op elke 100 meter langs het strand een paal te plaatsen met daaraan een touwverbinding met stalen drijvers zoodat indien iemand wegdrijft hij alsnog een kans heeft zich te redden door aan deze reddingsgordel een houvast te krijgen en zich drijvende te houden, totdat een boot hem heeft verlost.

Alkmaarsche Courant, 31 juli 1939

Vier jonge meisjes vinden dood in de golven.

Ondanks waarschuwing toch in zee gegaan.

Vreeselijk ongeluk te Castricum aan Zee.

En ongeluk met vreeselijke gevolgen heeft groote ontsteltenis teweeg gebracht onder de duizenden bezoekers, die Zondagmiddag verkoeling zochten op 't strand te Castricum aan zee. Vier meisjes van 18 tot 20 jaar, de zusters E. en A. Sol en de zusters J. en H. M. Bakker, allen uit Amsterdam, zijn bij het baden in zee door den vloed verrast en jammerlijk verdronken. Slechts korten tijd later gaf de zee haar prooi terug en konden de lijken worden geborgen.

De vier meisjes waren Zondag naar Castricum gekomen om een dag aan het strand door te brengen. Zij huurden bij de badinrichting een strandtent, die zij voorbij de paviljoens aan den Noordkant plaatsten.

De badman, die op het gereserveerde gedeelte het toezicht op de baders uitoefent, had de dames gewaarschuwd niet te gaan zwemmen op de plaats, welke zij op het oog hadden. In de eerste plaats is daar de zee door „trekgaten” zeer gevaarlijk en ook is er geen deskundig toezicht. Bovendien zijn op het strand waarschuwingsborden geplaatst.

Helaas hebben de jonge meisjes deze waarschuwingen in den wind geslagen.

Zij zochten juist op die gevaarlijke plaats verkoeling in de verleidelijke zee. Zonder dat

niemand er iets van merkte voltrok zich het drama. Waarschijnlijk zijn de meisjes door den vloed verrast en zagen zij geen kans meer het veilige strand te bereiken. Door de onweerstaanbare kracht van den onderstroom werden zij zeewaarts getrokken. Toen begon de wanhopige strijd tegen het water. Niemand heeft een kreet om hulp gehoord. Totdat een lid van de Reddingsbrigade iets zag drijven in het water op eenigen afstand van de kust. De brigade trok er op af. De mannen vonden de lichamen van twee meisjes. Snel werden de lichamen naar het strand gebracht, snel werden hulpmiddelen aangevoerd, geneeskundige hulp werd ingeroepen, helaas, het was alles vergeefsche moeite. Na eenige uren getracht te hebben met zuurstofapparaten de levensgeesten weer op te wekken moesten de pogingen worden opgegeven. De doktoren konden niet anders dan den dood constateren. Kort na elkaar spoelden ook de lichamen van de beide andere slachtoffers aan. Ook hier kon geen menschelijke hulp meer baten.

De vreeselijke gebeurtenis verwekte onder de duizenden strandbezoekers een ontzettende consternatie.

Burgemeester Sloet was spoedig ter plaatse en leidde persoonlijk het onderzoek. Men wist nog altijd niet wie de slachtoffers waren. In de strandtent bij de kleeren van het viertal vond de politie een briefkaart, die een belangrijke aanwijzing opleverde. Onmiddellijk werden de families met de verschrikkelijke gebeurtenis op de hoogte gebracht. Het bleek dat de slachtoffers woonden aan den Osdorperweg 240 en Sloterweg 400 te Amsterdam.

De lijken werden in het lijkenhuis van de gemeente ondergebracht.

Bijna nog een slachtoffer.

Bijna had de zee nog een slachtoffer gemaakt. Een bader, die ook al op een gedeelte zonder toezicht in zee was gegaan en in levensgevaar verkeerde, kon op het laatste oogenblik door leden van de reddingsbrigade met behulp van een lijn worden gered.

Haarlems Dagblad, 31 juli 1939, Delpher

VIER MEISJES BIJ ZWEMMEN VERDRONKEN.

Castricum, 30 Juli (Aneta-A.N.P.). Aan het vrije strand, waar geen toezicht is, zijn hedenmidag vier Amsterdamsche meisjes, de gezusters E. en A. Sol en de gezusters J. M. en H. M. Bakker, die 18 tot 20 jaar oud waren, bij het zwemmen in de Noordzee verdronken.

De Sumatra Post, 31 juli 1939, Delpher

TE VER IN ZEE.

Vier meisjes te Castricum
verdronken.

Door een golf mee-
gesleurd.

Zij luisterden niet
naar raad.

In de maand Juni' van dit jaar zijn in ons land niet minder dan 67 menschen verdronken.

113 slachtoffers konden nog tijdig worden gered.

Te Castricum aan Zee, zijn vier Amsterdamsche meisjes van ongeveer twintig jaar Zondagmiddag aan het vrije strand, waar geen toezicht wordt gehouden, in de Noordzee verdronken. Hoewel moeilijk te bepalen is hoe het ongeluk zich precies heeft voorgedaan, kan uit de verklaringen van omstanders worden opgemaakt, dat 't viertal door zich te ver in zee te wagen, om het leven is gekomen.

Dagblad voor Noord Brabant en Zeeland, 31 juli 1939, Delpher

Het Dagblad voor Noord Brabant en Zeeland vermeldt ook dat er in 1939 in de maand juni 67 mensen zijn verdronken en 113 slachtoffers nog tijdig konden worden gered.

Rouw over Sloten

Vier jeugdige slachtoffers van
verdrinkingsongeval te
Castricum begraven

PLECHTIGE UITVAART IN ST. PANCRATIUSKERK

Onder grote belangstelling zijn gisteren op het kleine en vredige kerkhof der St. Pancratiuskerk te Sloten, het landelijk dorp tegen de grens der gemeente Amsterdam, de stoffelijke overschotten der vier jeugdige slachtoffers, die Zondagmiddag door de zee onverhoeds uit het leven werden weggerukt, aan de schoot der aarde toevertrouwd. Onder de belangstellenden bevond zich ook de burgemeester van Castricum, binnen welke gemeente het droevig ongeluk zich heeft afgespeeld.

Geheel Sloten treurde met de beide zwaar getroffen families. Iedereen in dit kleine dorp kende de vier meisjes Annie en Beppie Sol, Jouke en Helena Bakker. Menigeen had hen Zondagmorgen op weg zien gaan onder vrolijke lach. Nog geen halve dag later wist men, dat men de meisjes niet meer zou terugzien.

Het was druk gisterenmorgen in het dorp. Honderden belangstellingen bewogen zich in de richting van de dorpskerk, die weldra tot de laatste plaats was bezet. Buiten de kerk bleven honderden wachten.

Het inwendige der kerk bood een stemmige aanblik. Het altaar was omfloerst met zwart en paars en overvloedig kaarsenlicht verspreidde er een milde schijn. Terzijde stond het omfloerste vaan der Maria-congregatie.

Achter in de kerk waren rijen banken weggenomen en daar stonden tussen brandende kaarsen de vier kisten der meisjes opgebaard, bedekt met talrijke bloemstukken. Witte bloemen vooral. Blanke lelies der onschuld en Aäronskelken; witte chrysanthemum als te vroege boden van de herfst; anjers en rozen. Twee aan twee stonden de baren, ter weerszijden van het middenpad.

Om halftien ving de plechtige H. Requiemmis aan. Het waren niet slechts twee families, die hun liefste kinderen naar het kerkhof begeleidden. Een geheel dorp bracht hen ter uitvaart.

De grijze herder der parochie, de zeer-eerwaarde heer J. Raken, celebreerde de uitvaartdienst met assistentie van pater Henr. Broerse, missionaris van het H. Hart en leraar aan het missiehuis te Driehuis, als diaken, en een ouderen broer van de meisjes Sol, den eerw. heer André Sol, priesterstudent van het missiehuis van het H. Hart te Stein, als subdiaken. Als ceremo-

niarius fungeerde de weleerw. heer v. d. Burg, kapelaan der parochie. In het priesterkoor had nog plaats genomen de weleerwaarde pater A. Mulder, missionaris in de Congo.

Het St. Pancratiuskoor zong op devote en stemmige wijze de liturgische gezangen der Requiemmis.

Na de H. Mis begaven de geestelijken zich naar de ingang der kerk, voor de absoute. Over elk der baren afzonderlijk werd de absoute gegeven. Viermaal klonken de woorden van den priester om dezelfde formules uit te spreken. Men onderscheidde de namen der jeugdige afgestorvenen: Annie, Elisabeth, Helena, Jouke. Velen werd het te machtig en menigeen zag men stil een traan wegpinken. Slechts de woorden van den priester verbraken de stilte.

Omstreeks elf uur begon de korte tocht naar het kleine kerkhof, dat achter de kerk op een verhoging is gelegen. Men ziet vandaar ver weg over de lage polders, die de wereld der vier meisjes vormden. Traag klonk het galmen der klok over de weilanden en tuinderijen.

Achter het kruis schreden de geestelijken en daarna volgden het vaandel van de Mariacongregatie en vele congregantisten. Op een afzonderlijke baar lagen hoog opgetast de talrijke bloemstukken. De vier lijkbaren werden gedragen door aansprekers, jonge tuinders uit de parochie en geuniformde leden van de Kruisvaart. Langzaam bewoog de stoet zich tussen de rijen der belangstellenden naar de rustige dodenakker, waar een vers graf was gedolven. De honderden, die de lijkbaren volgden, vonden allen geen plaats op het kerkhof en rondom de heining verdrongen zich velen om de plechtigheid te volgen.

Stuk voor stuk werden de kisten in de geopende groeve neergelaten. Dof ploften schepjes zand op de deksels der kisten. Een zachte regen vermengde zich met de zonneschijn, die herinnerde aan de zonnige middag, waarop de dood zo droevig tussenbeide kwam. Zo zijn thans na de dood de vier meisjes, die gezamenlijk Sloten verlieten om naar Castricum te gaan, weer verenigd.

Nog lange tijd nadat de plechtigheid ten einde was, kwamen vele belangstellenden, die daar tijdens de beaarding geen plaats hadden kunnen vinden, naar het kerkhof om een laatste blik te werpen in de geopende groeve. Rondom waren kransen en bloemtakken gerangschikt.

Met diep leedwezen hebben de inwoners van Sloten de laatste eer bewezen aan vier lieve dorpsgenootjes, die plotseling uit het volle leven werden weggerukt.

Dagblad de Tijd, 3 augustus 1939, Delpher

BEGRAFENIS SLACHTOFFERS VERDRINKINGSONGELUK TE CASTRICUM

Groote deelneming van de
bevolking van Hoten.

Onder zeer groote belangstelling zijn hedenmorgen de vier slachtoffers van het verdrinkingsongeluk te Castricum, de gezusters Bakker, die gewoond hebben aan den Sloterstraatweg, en de gezusters Sol, die hun woonplaats hadden aan den Osdorperweg, en die Zondag jl. bij het baden in zee zijn verdrongen, ter aarde besteld op de parochiale r.k. begraafplaats, achter de r.k. kerk te Sloten, onder den rook van Amsterdam.

De belangstelling van het publiek was buitengewoon groot. Vrijwel het geheele dorp was uitgelopen, terwijl ook een deel van de tuinbouwbevolking uit de omgeving van Sloten en tal van Amsterdammers bij de indrukwekkende plechtigheid aanwezig waren. Tot de aanwezigen behoorde o.a. de burgemeester van castricum, mr. C. A. F. van den Clooster baron Sloet tot Everlo.

In de R.-K. Kerk stonden de vier kisten opgebaard, bedekt met rouwfloers en bedolven onder een schat van bloemen. Ook het altaar was in rouw gebracht.

De plechtige requiemmis werd opgedragen door pastoor I. I. Raken, met assistentie van pater Henricus Broerse, missionaris van het Heilige Hart en leeraar aan het missiehuis te Driehuizen, neef van de meisjes Sol, als diaken, en door frater A. Sol, van dezelfde congregatie, verbonden aan het missiehuis te Stein, en broeder van de meisjes Sol, als subdiaken. Op het priesterkoor had o.a. plaats genomen pater A. Mulder, missionaris in de Congo.

Nadat in de kerk de uitvaartdiensten waren gehouden, vond op het kerkhof de begrafenis plaats, waarbij het zangkoor liturgische gezangen ten gehoor bracht.

Diep onder den indruk verliet de zeer groote menigte de begraafplaats.

Het Algemeen Handelsblad, 3 augustus 1939, Delpher

“VEILIGHEID OP HET STRAND

Autoriteiten moeten maatregelen treffen en het publiek moet zijn verantwoordelijkheid beseffen.

Onachtzaamheid dient geweerd

In deze vacantiemaanden heeft het droevig ongeluk in Castricum, waarbij vier Amsterdamsche meisjes den dood vonden, een ontstellenden indruk gemaakt en weer eens scherp de aandacht gevestigd op de gevaren van het strandleven.

Onder welke omstandigheden het onheil zich voltrok zal wel immer onopgelost blijven. Bekend is alleen, dat de meisjes te water zijn gegaan op een plek, welke duidelijk als gevaarlijk stond aangegeven. Wellicht is haar de aanduiding niet opgevallen. Er is op gezinspeeld, dat op het Castricumsche strand te weinig zuurstofapparaten aanwezig zouden zijn, doch ook al zouden er instrumenten vlak bij de hand zijn geweest, zou kunstmatige ademhaling in dit geval niet hebben gebaat.

Treft in het Castricumsche geval den autoriteiten geen blaam, de vraag in het algemeen of het reddingsmateriaal op het strand der verschillende gemeenten wel op orde is, blijft van belang.

De laatste jaren is voor vele strandgemeenten het badleven een bestaanskwesie geworden, niet zelden de voornaamste en soms zelfs de eenige bron van inkomsten voor de ingezetenen en voor de gemeentekas. Men kan gerust spreken van een vreemdelingenindustrie in den waren zin van het woord, want het vreemdelingenbezoek daar wordt uitsluitend beschouwd als een middel om er goud voor de gemeente uit te smelten.

Het is dan ook niet te verwonderen, dat, zooals ieder verstandig, commercieel aangelegd man zou doen, de gemeentebesturen trachten de exploitatie van deze industrie zoo hoog mogelijk op te voeren, door den bezoekers de grootst mogelijke service te bieden. Hieronder is en moet begrepen zijn de grootst mogelijke veiligheid. Het bestuur van een badplaats moet in dit opzicht meer geven dan waartoe de wet op de politieverordening verplicht. De gemeentebesturen hebben dat over het algemeen ook wel begrepen en volstaan niet met het plaatsen van bordjes “verboden”, doch hebben de strandgedeelten, waar veilig gezwommen kan worden, duidelijk aangegeven door afpaling, door toezicht te laten uitoefenen door deskundig en vakbekwaam personeel, door het inroepen van de hulp van reddingsbrigades, het laten hijschen, als de zee “trekt”, van een waarschuwingssignaal, door te trachten in de pers het strandbezoekend publiek op de gevaren attent te maken.

Het zou uit een “Kaufmännisch” oogpunt bekeken echter onjuist zijn, als de burgemeester van een badplaats van meening zou wezen, dat hij tot deze voorzorgen als “hoofdder-politie” verplicht is. Hij moet er immers van overtuigd zijn, dat hij dit alles dient te doen als een goed koopman, om zij koopwaar, zijn strand, voor de bezoekers zoo aantrekkelijk mogelijk te maken. Daaruit volgt ook, dat in dit opzicht dan eigenlijk een wedijver onder de badplaatsen zou moeten bestaan om de beste veiligheidsmaatregelen te treffen.

Het strand met de beste service zal de meeste bezoekers trekken en de inwoners van het dorp alsook voor de gemeentekas het meeste voordeel opleveren. Als uit krenterige overwegingen het strand te klein wordt gehouden, zoodat de menschen niet over ruimte kunnen beschikken, dan zullen zij zich daar niet op hun gemak voelen, het strand gaan mijden en een ander “de klandizie geven”.

Zoo gezien, dient men zich dan niet meer af te vragen: Is er op dit of dat strand wel een zuurstofapparaat aanwezig, is er wel een badman, die voldoende zwemmen kan, is er een reddingsbrigade, een vlet om bij reddingspogingen hulp te verleenen, een verbandkist, een afgepaalde ruimte? Zijn er voldoende waarschuwingsbordjes, is er politietoezicht? Maar de vraag kan gesteld worden: Op welk strand komen de autoriteiten het best aan de wenschen van het strandbezoekend, geld-in-de-gemeente-brengend publiek tegemoet. Waar wordt het den badgasten het aangenaamst gemaakt?

Ook hier “gaet de cost voor de baet uit” en zal het strand waar aan de uitrusting het meeste geld besteed wordt, het grootste getal klanten trekken. In deze gedachtengang zal geen enkel gemeentebestuur het publiek meer beschouwen als een kudde, welke door middel van marechaussee, veldwachters en dreigementen met proces-verbaal in bedwang worden gehouden.

Maar dit alles vooropgesteld, mag toch het allervoornaamste niet worden vergeten en dat is het gevoel van verantwoordelijkheid bij het publiek zelf.

Alle maatregelen falen, als het publiek zich om waarschuwingen niet bekommert of ze door grenzenlooze onachtzaamheid niet ziet.

In dat geval zullen er ook ongelukken voorkomen op een strand met de ideale veiligheidsmaatregelen. Daar kan een gemeentebestuur niets aan doen. De veiligheidsdienst in een stad bijv. moet zich er toe bepalen leuning langs een brug te zetten. Als er iemand is die daar overheen of tussendoor kruipt en in het water valt, kan dat moeilijk aan stadsbestuur worden verweten. Zoo zullen de ongelukken op een strand niet vermeden kunnen worden, als er een soort sport van wordt gemaakt de opmerkzaamheid van het toezichthoudend personeel te verschalken, wanneer men zijn best doet, om ongezien op verboden plekken te baden en te zwemmen. Tegen een dergelijke mentaliteit is niets te beginnen. De verantwoordelijkheid voor een ongeluk ligt dan echter ook geheel bij de waaghalsen zelf. Laten wij nu toch eerlijk bekennen dat heel dikwijls zóó de zaak bij een strandongeluk staat. Wat niet zeggen wil – wij zetten het hierboven uiteen – dat daarom het eigenbelang van de strandexploitatie niet zou vorderen, dat veel meer dan het strikt noodzakelijke wordt gedaan om de veiligheid van het publiek te verzekeren.”

De Tijd, 4 augustus 193, Delpher

Weersomstandigheden op 30 juli 1939

Wind

Windrichting	195 °(ZZW)
Windsnelheid (vec)	2,6 m/s
Windsnelheid (etmaal)	4,6 m/s (3 Bft)
Hoogste uurgemeten windsnelheid	6,7 m/s (13:00-14:00, 4 Bft)
Laagste uurgemeten windsnelheid	1,5 m/s (21:00 - 22:00)

Temperatuur

Gem. temperatuur	20,3 °C
Gevoelstemperatuur	20,5 °C
Max. temperatuur	27,1 °C
Min. temperatuur	14,7 °C

Zon

Zonneschijnduur	5,4 uur
Perc. van de langst mogelijke zonneschijnduur	35%

Neerslag

Neerslag duur	3,2 uur
Som neerslag	24,8 mm
Hoogste uursom neerslag	14,6 mm

Luchtdruk

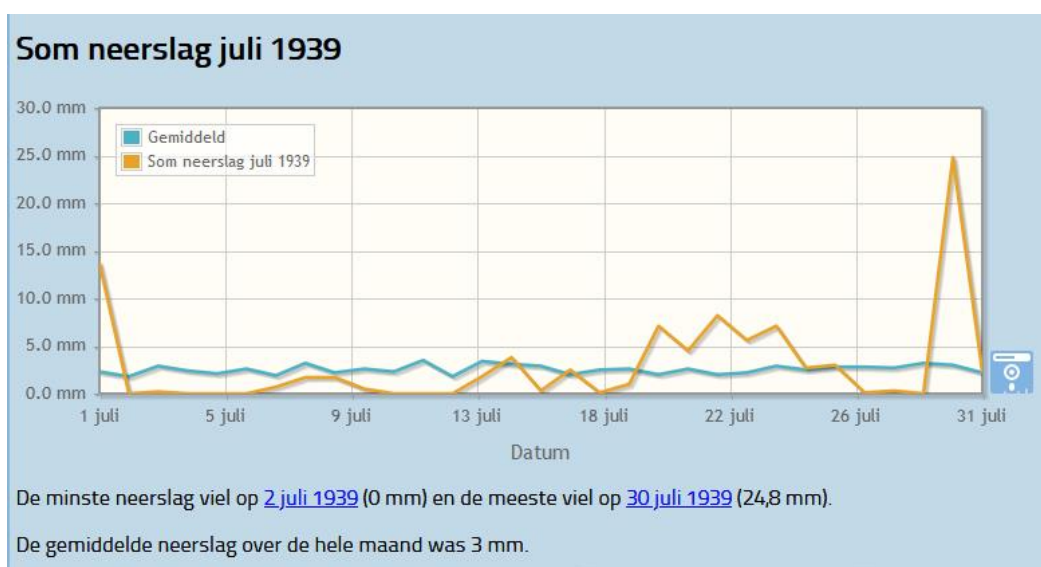
Gem. luchtdruk	1008,3 hPa
Hoogste uurwaarde luchtdruk	1010,3 hPa
Laagste uurwaarde luchtdruk	1006,2 hPa

Vochtigheid

Gem. relatieve vochtigheid	82%
----------------------------	-----

<https://weerverleden.nl/19390730>

N.B. In de avond van 30 juli 1939 brak er 's avonds noodweer uit met enorme regen- en onweersbuien. In drie uur tijd viel er 24,8 mm regen. In Woensel bij Eindhoven vond zelfs een windhoos plaats.

<https://weerverleden.nl/193907>

Nauwelijks twee weken eerder, op dinsdag 18 juli 1939 deed zich overigens een soortgelijke situatie voor, die echter goed afliep.

BADERS, DENKT AAN DE GEVAREN VAN DE ZEE!

* Toen gistermiddag te Castricum, omstreeks vier uur, een naar schatting vijfenvijftig jarige man, die met vrouw en twee kinderen aan het baden was en te ver in zee ging, kwam hij in een zwin waardoor hij, daar hij niet kon zwemmen onder water ging. Dit zagen de vrouw en kinderen, die luidkeels om hulp riepen. Direct vormde zich een menschenketen, en geholpen met de reddingslijn van den strandcaféhouder Bakker, gelukte het, den drenkeling te pakken te krijgen. Deze had reeds eenig water binnen gekregen, doch de omstanders wisten, met behulp van de E.H.B.O., den man te helpen, waarna hij zich huiswaarts kon begeven.

Alkmaarse Courant, 19 juli 1939,
Regionaal Archief Alkmaar

Strandpaviljoen Bakker, 1939,
Beeldbank Oud-Castricum nr. 202849

Het overdekte zwembad in Alkmaar greep de verdrinking aan om bovenstaande advertentie in de Alkmaarsche Courant van 1 augustus 1939 te plaatsen. Regionaal Archief Alkmaar

Ned. Bond tot het redden van drenkelingen

Overzicht derde kwartaal 1939.

Verdronken: Jongens, meisjes, mannen, vrouwen, in auto's:

Juli	27	6	23	3	0
Aug.	24	16	34	6	0
Sept.	13	2	22	2	4
	64	24	79	11	4

In totaal verdronken: 182 personen.
Derde kwartaal 1939: 166 personen.

Gered werden of wisten zich te redden:
Jongens, meisjes, mannen, vrouwen, uit auto's:

Juli	3	13	19	9	78
Aug.	39	20	27	15	8
Sept.	21	8	21	3	38
	64	41	67	27	124

In totaal gered: 355 personen.
Derde kwartaal 1938: 268 personen.

Er reden te water: auto's, bussen, vrachtauto's:

Juli 17. Aug. 5. Sept. 15.
Derde kwartaal 1939: 37.
Derde kwartaal 1938: 37.

Brigades, Bonden of Vereenigingen, van welken aard ook, die een Voorlichtingsavond met lichtbeelden wenschen te organiseren over zwemmen, over hulpverlening uit het binnenwater, uit de zee, uit het ijs of uit te water gereden auto's, kunnen zich een inlichting wenschen tot het secretariaat van den Bond, mevrouw A. Claus, van Woustraat 2, Amsterdam (Z), of tot den propagandist van den Bond, A. J. Meyerink, Cruquiusstraat 10, Haarlem. Geen honorarium; wel steeds overleg van datum.

Overzicht drenkelingen 3^e kwartaal 1939: Heldersche Courant, 7 oktober 1939, Regionaal Archief Alkmaar

[illegible]

WOONPLAATS										ADRESVERANDERING	
No.	NAAM	VOORNAMEN	S. Verv	GESORTE	Burg. St.	K. Nat.	BEROEP	VAN WAAR	WAARHEEN	O. AANMERK.	
1	Sal	Alphonsius	13-1	1930 Adama		Re Ned					
2	Sal	Gebius	13-2	1930 Adama		Re Ned					
3	Sal	Andrius	13-3	1930 Adama		Re Ned					
4	Sal	Ellanus	13-4	1930 Adama		Re Ned					
5	Sal	Rehus Carolus	13-5	1930 Adama		Re Ned					
6	Sal	Yoris	13-6	1930 Adama		Re Ned					
7											
8											
9											
10											
11											

WOONPLAATS		ADRESVERANDERING	
Wijk	Adres	Wijk	Adres
1	Wijk 1, Adres 1	2	Wijk 2, Adres 2
3	Wijk 3, Adres 3	4	Wijk 4, Adres 4
5	Wijk 5, Adres 5	6	Wijk 6, Adres 6
7	Wijk 7, Adres 7	8	Wijk 8, Adres 8
9	Wijk 9, Adres 9	10	Wijk 10, Adres 10
11	Wijk 11, Adres 11	12	Wijk 12, Adres 12
13	Wijk 13, Adres 13	14	Wijk 14, Adres 14
15	Wijk 15, Adres 15	16	Wijk 16, Adres 16
17	Wijk 17, Adres 17	18	Wijk 18, Adres 18
19	Wijk 19, Adres 19	20	Wijk 20, Adres 20
21	Wijk 21, Adres 21	22	Wijk 22, Adres 22
23	Wijk 23, Adres 23	24	Wijk 24, Adres 24
25	Wijk 25, Adres 25	26	Wijk 26, Adres 26
27	Wijk 27, Adres 27	28	Wijk 28, Adres 28
29	Wijk 29, Adres 29	30	Wijk 30, Adres 30
31	Wijk 31, Adres 31	32	Wijk 32, Adres 32
33	Wijk 33, Adres 33	34	Wijk 34, Adres 34
35	Wijk 35, Adres 35	36	Wijk 36, Adres 36
37	Wijk 37, Adres 37	38	Wijk 38, Adres 38
39	Wijk 39, Adres 39	40	Wijk 40, Adres 40
41	Wijk 41, Adres 41	42	Wijk 42, Adres 42
43	Wijk 43, Adres 43	44	Wijk 44, Adres 44
45	Wijk 45, Adres 45	46	Wijk 46, Adres 46
47	Wijk 47, Adres 47	48	Wijk 48, Adres 48
49	Wijk 49, Adres 49	50	Wijk 50, Adres 50
51	Wijk 51, Adres 51	52	Wijk 52, Adres 52
53	Wijk 53, Adres 53	54	Wijk 54, Adres 54
55	Wijk 55, Adres 55	56	Wijk 56, Adres 56
57	Wijk 57, Adres 57	58	Wijk 58, Adres 58
59	Wijk 59, Adres 59	60	Wijk 60, Adres 60
61	Wijk 61, Adres 61	62	Wijk 62, Adres 62
63	Wijk 63, Adres 63	64	Wijk 64, Adres 64
65	Wijk 65, Adres 65	66	Wijk 66, Adres 66
67	Wijk 67, Adres 67	68	Wijk 68, Adres 68
69	Wijk 69, Adres 69	70	Wijk 70, Adres 70
71	Wijk 71, Adres 71	72	Wijk 72, Adres 72
73	Wijk 73, Adres 73	74	Wijk 74, Adres 74
75	Wijk 75, Adres 75	76	Wijk 76, Adres 76
77	Wijk 77, Adres 77	78	Wijk 78, Adres 78
79	Wijk 79, Adres 79	80	Wijk 80, Adres 80
81	Wijk 81, Adres 81	82	Wijk 82, Adres 82
83	Wijk 83, Adres 83	84	Wijk 84, Adres 84
85	Wijk 85, Adres 85	86	Wijk 86, Adres 86
87	Wijk 87, Adres 87	88	Wijk 88, Adres 88
89	Wijk 89, Adres 89	90	Wijk 90, Adres 90
91	Wijk 91, Adres 91	92	Wijk 92, Adres 92
93	Wijk 93, Adres 93	94	Wijk 94, Adres 94
95	Wijk 95, Adres 95	96	Wijk 96, Adres 96
97	Wijk 97, Adres 97	98	Wijk 98, Adres 98
99	Wijk 99, Adres 99	100	Wijk 100, Adres 100

DANKWOORD

In de boekenbijlage van het NRC Handelsblad van 6 november 2020 stond een recensie van het boek “Eenzaam, de dapperen” van Olga Majeau. Zij schrijft over verdwenen herinneringen. De recensie had als titel “Zwijgen over je grote verlies” en eindigt met een bijzondere quote: “je hoeft nooit zelf naar de doden te zoeken, omdat die op een gegeven moment gewoon bij je aankloppen.”

Was dat het geval toen wij in 2019 het artikel lazen dat was verschenen in de Alkmaarsche Courant op 31 juli 1939: “Tragisch ongeluk aan het strand in Castricum aan Zee. Vier meisjes in zee verdronken”?

Wij besloten onderzoek te doen naar de omstandigheden van deze verdrinking, van wat er zich heeft afgespeeld die dag en de dagen erna en we hebben geprobeerd een beeld te schetsen van de twee gezinnen. Wij “kenden” alleen de meisjes Sol, zusjes van de moeder van auteur Corrie Loogman, maar wie waren de meisjes Bakker?

Tijdens deze bijzondere en soms emotionele zoektocht hebben we veel informatie gevonden. Familieleden, vrienden en buren van zowel de kant van de familie Bakker als de familie Sol, hebben hun geheugen geraadpleegd en herinneringen en documenten met ons gedeeld. Iedereen dook opeens in “zijn archief.” Zij hadden allemaal hun eigen verhaal, dat zette ons soms weer op een nieuw spoor of een idee. Zij waren de rijke bronnen naast natuurlijk het internet met digitale archiefstukken. Wij werden overal gastvrij ontvangen, getrakteerd op prachtige foto’s en fotoboeken (die ruimhartig werden uitgeleend), krantenknipsels en plattegronden. Bij onze bezoeken werden we getrakteerd op een uitgebreide biologische lunch, borrelden we met authentieke exotische hapjes of genoten van een koel drankje op een van die hete dagen van de zomer van 2020.

Vaak wilden wij het naadje van de kous weten en we waren steeds weer verbaasd over het vele materiaal dat nog aanwezig is. Vrolijke familiefoto’s, een foto van de vier meisjes samen, een foto van de zusjes Bakker op een hek, de rouwcirculaire, bidprentjes, veel foto’s van juist het huis Veelust 400, een informatief krantenartikel van het echtpaar Bakker, en heel recent de twee prachtige studioportretten van Lena en Joke Bakker. We vielen van de ene verbazing in de andere. We hebben zelfs de 95-jarige ooggetuige en haar zus gevonden en gesproken! Zonder deze informatie hadden wij dit artikel niet kunnen schrijven.

Wij willen iedereen bedanken die zo waardevol is geweest voor ons onderzoek. Hun bijdragen zijn onlosmakelijk verbonden aan dit verslag: (aangetrouwde) familieleden Sol, Bakker, Loogman en Koenen en in het bijzonder Jan Loogman, die al een klein begin gemaakt had met het onderzoek, Kees Loogman (redactie) en Paula Zuidhof, John Koenen en Marianne Brassinga. En ook Herman en Els Tabak, Fon Sol, Truus Tuyp-Van Wees, Theo en Willy Bakker-Molenaar, Greet Schweiger-Bakker, Nel Bakker-Van der Laan, Bep Schenkeveld-Bakker, André Castelijns, Kitty van der Pal-Schönhage en Henk en Koos Buis-Scheltes. Tamar Frankfurter en Eric Swierstra van de Werkgroep Historie Sloten-Oud Osdorp. Marja Lute-Stet en Simon Zuurbier van de Stichting Werkgroep Oud-Castricum, Rino Zonneveld van Castricumse Reddingsbrigade “De Strandloper” en Werkgroep Oud-Castricum. Wim Brakenhoff, Marja van den Brink en Wendy van der Meer van de St. Pancratiusparochie Castricum. Menno Twisk van het Strandvondstenmuseum en (achterneef) Gerard Veldt. Lisette Blokker en Mariëtte Hageman van het Regionaal Archief Alkmaar, Robert van Vuuren van het Noord-Hollands Archief Haarlem, fotoconservator Theo Kamphuis, huisarts Aart Leemhuis, Jan van Zijp en Hans Staphorsius van het “Geheugen van West” en Theo Durenkamp. “Ooggetuigen” Nell van den Berg-Bosch en Emma Bosch, Joop Looijenga (redactie), Afra Kalkhoven-Beentjes, Jan Beentjes, Marion en Hans Massée en alle anderen die we “onderweg” tegenkwamen, ons hielpen en met ons meedachten.

De vier vrolijke tieners die een dagje naar het strand gingen en niet meer thuiskwamen zijn nooit vergeten. ‘Een mens is pas vergeten als zijn naam is vergeten’, aldus een citaat uit de Talmoed.

Er wordt tot op de dag van vandaag gewaarschuwd voor de gevaren van de zee. Voor muijen, zwinnen en zopers, opkomende vloed en verraderlijke stromingen. Ondanks verbeterd reddingsmateriaal, EHBO-posten, een reddingsbrigade en veel meer toezicht, verdrinken er in Nederland nog regelmatig mensen in zee.

Castricum, 2021

Annette Beentjes en Corrie Loogman

Bronnen

Alkmaar, Regionaal Archief

- Overlijdensregister
- Alkmaarse Courant, 31 juli 1939
- Westfriesch Dagblad Onze Courant, 31 juli 1939
- Jaarverslag 1939 gemeente Castricum
- Amsterdam, Stadsarchief, gezinskaarten
- Amsterdam, Stadsarchief: <http://archief.amsterdam/archief/10030/163>
- Castricum: Stichting Werkgroep Oud-Castricum, archief en beeldbank

www.delpher.nl:

- Algemeen Handelsblad, 31 juli 1939
- Amersfoort Dagblad, 31 juli 1939
- Arnhemsche Courant, 3 augustus 1939
- Hepkema's Courant, 31 juli 1939
- Limburgs Dagblad, 4 augustus 1939
- Nieuwe Hoornsche Courant, 31 juli 1939
- Nieuwe Leidsche Courant, 31 juli 1939
- De Sumatra Post, 31 juli 1939
- De Telegraaf, 31 juli 1939
- De Tijd, 31 juli 1939
- Zaans Volksblad, sociaal-democratisch dagblad, 31 juli 1939
- De Zuid Willemsvaart, 31 juli 1939

Haarlem, Noord-Hollands Archief

- Haarlems Dagblad, 4 augustus 1939
- IJmuider Courant, 31 juli 1939
- Pancratius, St., parochie Castricum
- Pancratius, St., parochie-archief op Sloten
- Wikipedia
- www.hetgeheugenvanwest.nl
- www.museumrotterdam.nl, Lux breipatroon badpak, inv.nr. 88139-2
- www.openarch.nl
- www.weerverleden.nl, 31 juli 1939
- www.zonoponder.nl/maanstanden/30 Juli 1939
- Zuidhof, Paula. *"Polderkinderen", het leven van de zussen Riek en Mien Sol*. Uitgave Paula Zuidhof, Haarlem, januari 2000

Contact auteurs:

Annette Beentjes via beentjes.annette@gmail.com

Corrie Loogman via cloogman@gmail.com